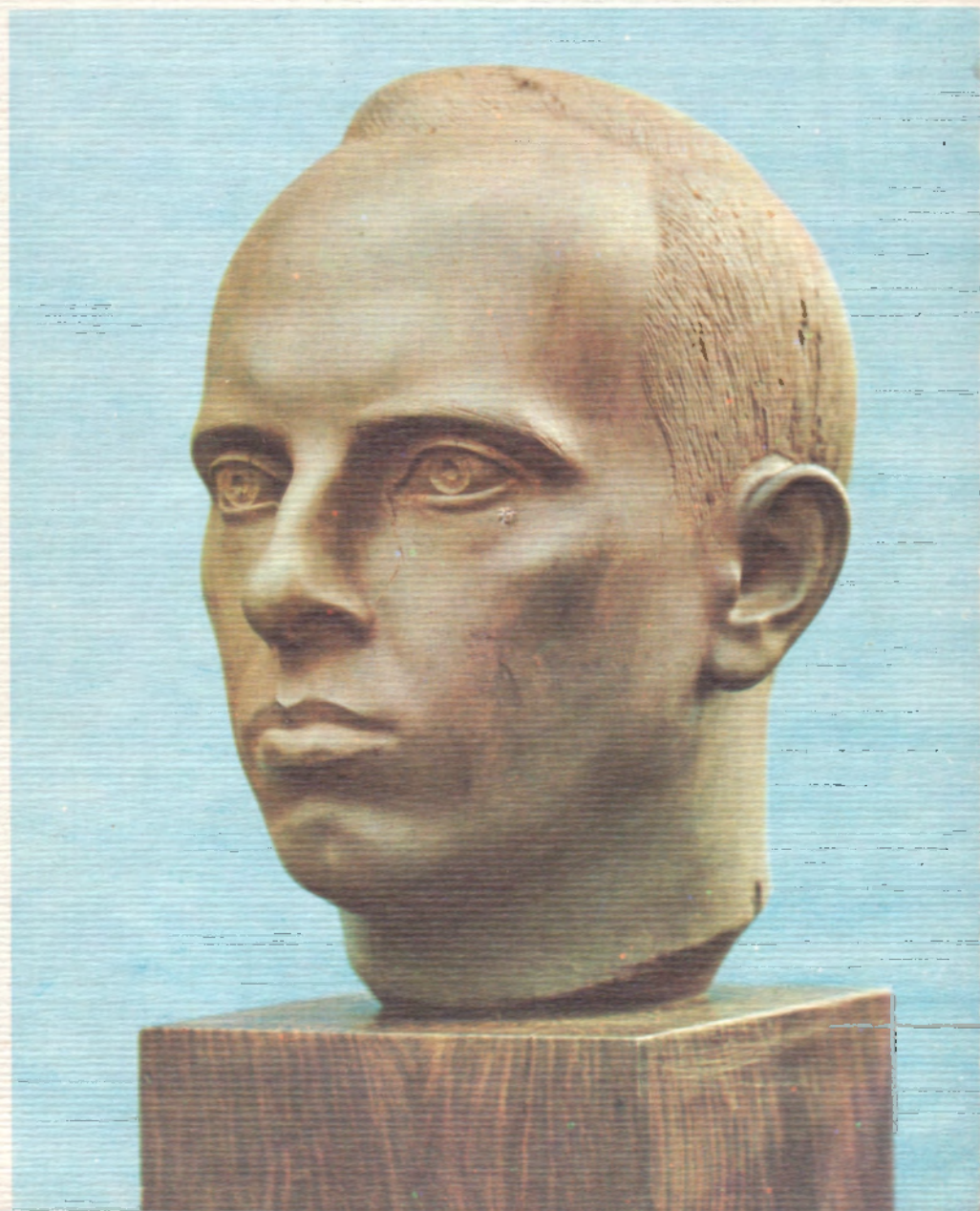

История

АВАНґАРД

ЖУРНАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ
МОЛОДІ

Двомісячник, видає Центральна Управа СУМ

VANGUARD

Official Press Organ
of the Ukrainian Youth
Association in exile
two-monthly

AVANTGARDE

Revue des Jeunes.
bi-mestriel, edité par le
Comité Central de l'Union
de la Jeunesse Ukrainienne
en exil

Редагує Колегія з членів Центральної Управи СУМ
Головний Редактор – Володимир Ленин
Реданційне листування й матеріяли
надсилати на адресу Реданції:

АДРЕСА РЕДАНЦІЇ Й АДМІНІСТРАЦІЇ

«AVANTGARDE»
72 Bld. Charlemagne
1040 Bruxelles
Tel. 34.04.82.

Це число зредаговано в Секретаріаті ЦУ СУМ при ви-
датній співпраці Реданційного Гуртка Дружинників СУМ:

О.Рожна, А.Гайдамаха і Я.Добощ.

Фотооптичний склад: Міля Сеничан.

Графічне оформлення: мистець-маляр Омелян Мазурин.

УМОВИ	КРАЇНИ	ОДНЕ ЧИСЛО	РАНО	ПЕРЕДПЛАТИ
	США	1.00 дол.	5.00 дол.	
	Канада	1.00 дол.	5.00 дол.	
	Англія	ф.шт. 0.25	ф.шт. 1.25	
	Австралія	0.75 дол.	3.75 дол.	
	Бельгія	30 б.фр.	150 б.фр.	
	Франція	3.00 ф.фр.	15.00 ф.фр.	
	Німеччина	2.50 нм.	12.50 нм.	
	Австрія	15.00 шл.	75.00 шл.	
	Аргентина	100 пезо	500 пезо	
	Бразилія	1.00 н.круз.	5.00 н.круз.	
	Парагвай	50 гвар.	250 гвар.	

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

1. Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця і вождя Євгена Коновальця вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-більшевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває увесь український народ не скласти зброї так довго, доти на всіх українських землях не буде створена Суверенна Українська Влада.

Суверенна Українська Влада запевнить українському народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та заспокоєння його потреб.

2. На західних землях України твориться Українська Влада, — яка підпоряднується українському національному урядові, що створиться у столиці України — Києві.

Українська національно-революційна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий, справедливий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

Хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів — Степан Бандера!

Льва-Город, 30. червня, 1941 р., год. 20.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО
Голова Національних Зборів.

Насамперед – Держава !

Вартість історичних актів вимірюється ціною крові і жертв. Так було в давнину, так є в сучасному і так залишиться на майбутнє. Історію творять люди, від постави яких залежить часто доля цілих поколінь. Усе залежить від сил, які виступають в даний момент на історичному майдані. Чим більші сили входять в гру, тим сильніший опір, тим більший ризик боротьби, тим більші жертви.

Наша найновіша історія це генотомби жертв в обороні наших державних актів. Акти самостійності й соборності – 22 січня 1918 - 1919 рр. Листопадовий Акт, Акт Проголошення Карпатської України (15.3.1939), Акт Відновлення Української Держави – 30-го червня 1941 р. це ті духові маяки, що не дадуть нації відбитись від берегів своїх стремлень.

Важливість державницьких актів, з погляду інтересів нації, є для неї першорядної ваги. Ніщо ж бо так як власна держава не дає гарантії для повноти духового й фізичного росту та розвитку нації. Це розуміли добре наші предки, ставлячи мілітарний опір кочовним і загарбницьким силам зі сходу, заходу й півночі. Свобода й справедливий суспільний лад у своїй державі були ідеалом княжої і козацької доби.

Тому всі зусилля поневолювачів України йшли в напрямі знищення державницьких основ України, привласнюючи собі історію та знищуючи сліди окремішності українського народу. Не витримали погляди пристосованців, що й під чужою займанщиною можна розвивати духовість, плекати культуру й мистецтво та жити своїм релігійним життям, а вже ніщо не повинно б перешкоджати збагачуватись економічно. Історія заперечила ці мінімалістичні вимоги частини українських політиків. Вистарчило одного указу Валуєва, щоб припинити розвиток української мови й літератури на десятиліття, а сумнозвісні п'ятилітки вичерпують надра землі і працю народу, немилосердно експлуатуючи країну економічно. Розвиток української культури підпорядковано імперіалістичним вимогам Москви, зводячи її до фольклорної провінційщини та почви для росту російської псевдокультури. Церковно-релігійне життя поневоленої нації що здавалось би не має нічого спільного з політично-державними цілями імперії зазнало повного знівечення і загнане в новітні катакомби. Такий сумний баланс бездержавності українського народу.

Розуміли це творці державних актів 1918-19 рр., а ще більше були проняті ідеєю визволення і державності їх пересмисники з 1941 р. Степан Бандера, що виявився негнучим борцем за волю України в обличчі смерті перед польським судом, виявився таким

Юрченко В. Миколай.

ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ У ЛЬВОВІ

же й перед гітлерівськими сатрапами, що вимагали відликання Акту 30-го червня 1941 р. Іменований Головою Державного Правління 29-літній Ярослав Стецько на протязі кількох днів до заарештування його гестапом, розвинув в городі Льва політичну діяльність, яка мала запевнити участь в державному будівництві всіх творчих сил нації. Захоплена членами ОУН львівська радіостанція, названа ім. полк. Є. Коновальця, рознесла етером по всій Україні та до інших країн світу відомість про волю української нації відновити своє державне життя. Замість збройних сил, гарантією української Держави стали когорти ОУН, що через Похідні групи, а відтак збройні відділи української народної самооборони й УПА ставили чоло двом імперіальним потугам: брудній Німеччині і червоній Москві.

Український нарід з захопленням і з довірою поставився до Акту 30-го червня, хоч усі позначки вказували на загарбницький а не визвольний характер війни по відношенні до України. Це була справжня воля українського народу, що її ОУН під керівництвом С. Бандери стала еманациєю і радикальним оборонцем.

Держава, а не колонія, уряд, а не комітет, армія, а не безвольні раби, — це були нові постулати народу, що визбувся ілюзій політиків-приспосованців, а брав керму життя в свої руки, ставав господарем на своїй власній землі.

Акт 30-го червня 1941 р. перейшов до історії, але його значення для дальшої визвольної боротьби ще не знайшло по 30-ти роках належної та об'єктивної оцінки. Та як не дивились би на нього свої й чужі, він є незаперечним доказом стремління і вияву широких народних мас України, що в його обороні склали багатотисячні жертви життя і пролили дорогу кров. Цей акт є також свідомством, що в політичному думанні українців аксіомою стала Суверенна Соборна Українська Держава.

І сьогодні, коли актуальною справою для нас стало питання Патріархату, коли борці за права української культури й нації віддають себе в жертву ненаситному ворогові, щоб добитись визнання в світі, на перше місце виступає потреба власної Держави. Тільки у власній Державі всі наші проблеми знайдуть належну розв'язку. Тому, насамперед — Держава!

ОМЕЛЯН НОВАЛЬ

ПЕЧАТКА ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

ВАЛЕНТИН МОРОЗ

ХРОНІКА

СПРОТИВУ

(ГЛЯДИ «А» чч. 6(98), 1(99), 2(100).

Навіть у народів, доля яких складалася щасливіше від нашої, небагато таких незабруджених джерел, бастионів з таким могутнім інстинктом Спротиву, як Космач. Їх пильно стережуть і зберігають, адже це їх скарбниця й одночасно школа. По сучасній Україні можна проїхати великі простори, де найдавнішим архітектурним пам'ятником є чайна 1958 року народження, обмазана з усіх сторін сірим цементом — класичний сталінський ренесанс.

Дехристиянізація, колективізація, індустріялізація, масові переселення із села до міста — все те було небувалим в історії України руйнуванням українських традиційних структур, катастрофічні результати якого виявилися ще далено не повністю. Але вже тепер можна бачити, що може породити хворий, змучений організм:

Розступися сине море
На дві половинки,
Прийми дівушку с дитьом
У самі глибинки.

Маруся ти, Маруся,
Открий свої глаза,
Маруся одвічайть:
Я умерла, ніззя.

Це — стихійна творчість. А є ще організована, так звана «самодіяльність». Останнім часом взялись за творення нових традицій. Посипались словосполучення, одно від одного безглуздіше: дім Щастя, свято Трудової Весни....

Творити традиції так же безглуздо, як і робити культурну революцію. «Культура» й «революція» — поняття несумісні, протилежні. Культура означає багатовікове визрівання — процес, якого прискіпати неможливо. Всяке революційне вмішування тут руйнівальне: традицій не творять. Вони творяться на протязі століть. Можна зігнати людей до клубу і проголосити якесь ідіотське свято Свинарів або Доярок замість Великодня — але святом воно не буде. Буде ще одне колгоспне зібрання і ще одна п'ятка після того. Для свята не вистачатиме духового змісту, атмосфери — а вона настаюється не одне століття. Атмосферу Різдва, Великодня в українському селі скалічили, замутили. Вже й забулось, що воно таке — Різдво...

Творець Історії — народ
До ранку грає в доміно. (М. Холодний)
Тепер хочуть затишати вакуум ширвжитном:
Щедрик, щедрик, щедрівоньки,
потелились корівоньки,
та й на фермі потелились,
теляточка народились.
Будем ростить тих теляток —
то колгоспників достаток.
То колгоспна росте наса,
для народу — масло й м'ясо.

(«Щедрівки». Київ, 1968)

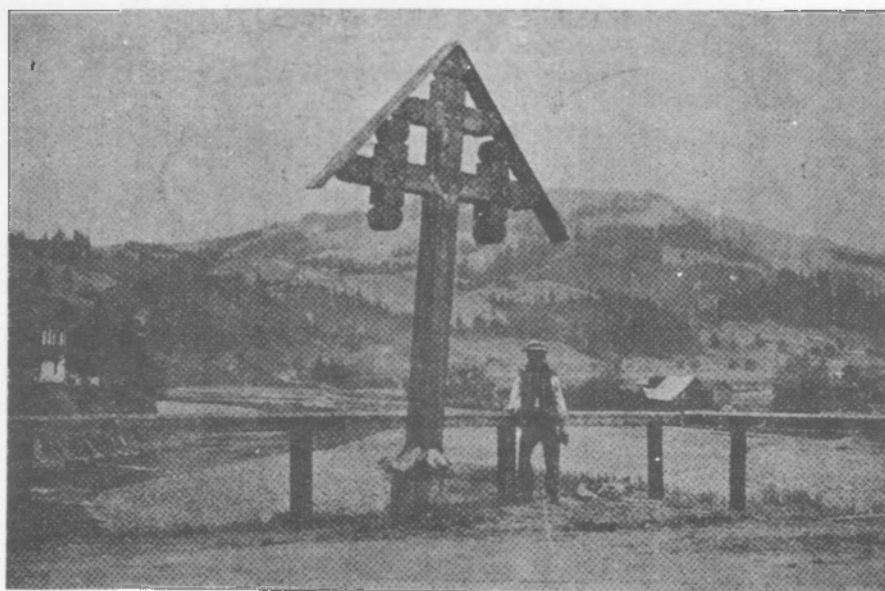
Справді — коров'ячий фолкльор. Це коров'яче презвідуєсь — вистачає споглянути на опудала в «українських» строях на «самодіяльній» сцені або почути манеру їх співу.

Треба поїздити по цій пустелі, щоб зрозуміти цінність такої неторкненої структури як Космач, у сучасній українській безструктурності! Треба побачити ці свята, зведені (чи то весілля, чи день народження) до однакової пиятики, щоб зрозуміти, який це скарб — гуцульське весілля, де збереглась уся традиційна обрядовість. У сучасній українській безлиності, «фолкльор» змінюється після кожної газетної постанови. Херсонська самодіяльність співає ту ж пісню, що й чернігівська, а ми байдуже спостерігаємо загибель села Космач, села із своїм обличчям, можливо — найвиразистішим, найсамобутнішим в Україні.

Любчик ще живе. В 1969 р., у Жидачеві Львівської області, скинули при будові автостанції, з висоти 8 метрів, дерев'яне Розп'яття із 15 століття, найстарше в Україні. Кожнорічно на весняних ярмарках у Косові банди т.зв. активістів б'ють писанки (про це писала «Комсомольська правда»). Вони ж ноцями, за 25 карбованців, добирають останні хрести на перехрестях Зах. України, хрести Волі, поставлені на пам'ятку знесення панщини.

У листопаді 1969 р., троє невідомих у міліцейському одязі зайшли в Успенську церкву у Львові, винесли старовинні книги на двір і спалили. Знову спалили. І знов українські цінності. Хто спалив? Цього дізнатись неможливо. Акти спалення замкнув у сейфі голова обласного філіялу Товариства охорони пам'ятників історії і культури, Кудін. Їх не могли побачити навіть працівники Товариства. Дивне товарство.

Щось тут неясне, кого вони захищають: історичні пам'ятники від підпалювачів, а чи підпалювачів від гніву громадськості? І взагалі: чи не формуються головні кадри Товариства по тому ж принципу, що й уповноважені по справах Церкви в Івано-Франківському? Створюється враження, що вони виявляють зацікавлення не стільки до пам'ятників культури, скільки до людей, що цікавляться пам'ятниками культури. Списків пам'ятників не спішається складати, зате списки людей, що цікавляться ними, складено давно... На рахунок Товариства більші суми, однак на реставрацію і збереження старовини витрачаються дрібниці.

ТИПОВИЙ ПРИДОРОЖНИЙ ХРЕСТ НА ГУЦУЛЬЩИНІ

Так, Любчик і Літуєва ще живі, а над космацькими горами зарисовується вже нова тінь — примара масової культури. Насувається безлиність. Пісня в радіо — одна на всі континенти. Мода — одна в Бразилії і Японії. Треба завжди бути готовим до Спротиву і не вірити в позолочені цяцьки.

Гуцул не вірить в бога, диференційованого на Добро і Зло. В живому житті вони сплетені в нерозривний клубок. Масова освіта, масова культура — це гарно. Але разом з ними прийшла масова культура. Замість раю, обіцяного утопістами, прийшли обезкультурнювання, відчуженість, дегуманізація, втрата коріння. Є англійський банк, але нема англійського фольклору. У людині гіпертрофовано розвивається технічна функція за рахунок духової — і це чомусь називають прогресом. Ніколи ще не було такої насущної необхідності організувати й мобілізувати спробу Спротиву, взяти на озброєння те, що вже не раз рятувало націю від утрати свого обличчя. Кожен народ повинен знайти оцей спосіб у своїй спадщині і виробити вакцину проти нової біди.

Українці повинні її шукати в Космачі.

Космачани писали всюди. В Україні їм не поміг ніхто. В Україні, яка хвалиться, що має 100 тисяч наукових працівників і більше ніж Англія, студентів на душу населення. Ну що ж, у такому випадку космачани мають право апелювати до світової громадськості. Є ще ОН, ЮНЕСКО. Космач — це культурна цінність не тільки українського, але й світового виміру. Космацька писанка давно дістала признання у всьому світі.

На II Сесії Ген. Асамблеї ЮНЕСКО, українська делегація, підтримавши «Основний проєкт взаємного визнання цінностей», заявила: «Україна, як і інші соціалістичні країни, має великий досвід в ор-

ганізації освіти, науки й культури, й охоче поділиться цим досвідом».

Годі сказати, що це брехня. Але й правда. Це півправа – продукт півосвіти. Нехай українська делегація поділиться з ЮНЕСКО досвідом півосвіти, освіти на знищених традиціях. Нехай розповість, що фолкльор в Україні зберігся тільки там, куди не дібрався атеїстичний культуркампф. Нехай розкаже про найстарше в Україні Розп'яття, скинене з висоти 8 метрів, про художників, що спалюють картини, про режисера, що обкрадає музеї, і про українського інтелігента, якому це байдуже. І нехай розповість, нарешті, про любчиків, тих, що палили музеї при Сталіні, і тих, що спалили тепер кийги в Успенській церкві.

Широка чаша між горами, а в ній Космач – таке неподібне на інші село. Тут я зрозумів: Космач завжди буде неподібним, завжди матиме своє обличчя. Цих людей ніколи не розкладуть матеріалізмом. Матеріальне ніколи не було для них головним – ані коли будували хату, ані коли йшли в опришки, ані тепер – коли йдуть на сезонні заробітки в далекі краї. Люди в цих горах володіють подивугідною здібністю одухотворювати все довкола себе. Мізерні заробітки, вічне блукання по сезонних роботах – здається, від такого життя можна навіки забути про Довбушеву церкву. А в Космачі про неї говорять завжди. Вперше я почув про вкрадений іконостас в автобусі Коломия-Космач. А потім у кожній хаті: «Осиротили нас».

Є мільйони людей з вищою освітою, які все знають, але нічого не мають – нічого святого. Чи треба доказувати, яким духовим капіталом на цьому духовому згарищі являються космачани, що почувуються сиротами без Довбушівського іконостасу?

Мізерні заробітки, але ніхто не тішиться, що серед села виросла вишка нафоторозвідників. Всі просять Бога, щоб нафти не знайшли. Ні, Космача не купиш матеріалізмом. Тут не продадуть права первородства за сочевичну юшку.

Ми забороняємо їздити мотоциклом по заповіднику, щоб не порушити атмосфери, необхідної для нормального існування, скажемо, рідкісних птахів. У заповіднику не можна нічого змінювати. Коли ж ми зрозуміємо, що Космач також заповідник, тільки тисячу разів дорожчий? Що в Космачі також не можна порушувати атмосферу, у якій виросло космацьке мистецтво? Добути в Космачі декілька тонн нафти ціною знищення такого явища, як космацька писанка? чи взагалі допущенні розмови про будь яку індустрію в таких унікальних місцях, як Космач, Яворів, Брустури!?

Нафтова вишка вже стирчить, хоч її в Космачі ніхто не хоче. Художньої артілі, якої космачани потребують давно, до цього часу немає. Космацькі вишивальниці траять більше часу на пошуки ниток, ніж на вишивання. Артіль обіцяють на 1972 рік – ні, не будову, а... технічну документацію. Чому треба готувати три роки (обіцяли в 1969) – ніхто не знає. Можна подумати, що це проєкт американського космічного корабля, що має їхати на Сатурн.

Любчики встигли зробити багато. З речей, зібраних для Довбушівського музею, залишилось небагато. Ухвалу сільради про відкриття музею ліквідовано. Космачанам не помагає ніхто, крім декількох

ентузіастів. Але вони не піддались. Всі готові знову віддати свої родинні реліквії у Довбушівський музей, щоб лише була гарантія, що вони знову не зникнуть. І всі готові знову вимагати вкраденого іконостасу, не зважаючи на залякування «націоналізмом».

Рік 1969. Гірським плаєм спускається в долину весілля. Медовий дзенькіт дзвіночків, коні обвішані мідними нелестами, невимовно буйне гільце попереду, на першому коні, таке буйне, таке буйне, що за ним не видно вершнина. Далі — князь у непорочно білому одязі, з барткою в руці.

ВЕСІЛЛЯ В КОСМАЧІ (1931 р.)

Гільце... Дерево життя... Символ безсмертя. Його держить перед собою немолодий чоловік. Адже це символ його безсмертя. Він обіхав пів світу, бачив пенло за Полярним Колом, але не втратив свого обличчя, не став чуваком, повернувся космачанином. І ось він знову держить у руках деревце — таке саме, як держали його предки за Довбуша, Він не випустить з рук свого дерева життя. Це — КОСМАЧ.

Я повернуся ще не раз у ці гори — набиратись сил, вчитися Спротиву, пізнавати себе, шукати відповіді на питання: — хто ти?

Тільки ми повинні зробити все щоб було куди повернутися, щоб жив Космач — бастион українського Спротиву.

Січень, 1970 р.

(КІНЕЦЬ)

Переслідують за Валентина Мороза

*

Зводяться порахунки із дружиною засудженого Валентина Мороза, Раїсою Мороз. Вона вже п'ять років бездоганно працює в Івано-Франківському медінституті, де викладає німецьку мову. Після суду над Морозом, Раїсі Мороз недвозначно дали зрозуміти, що працює вона в інституті останній рік. На весну оголошується конкурс на заміщення посади, яку займає Р.Мороз.

Родина Морозів будувала собі квартиру кооперативним способом. Рішенням загальних зборів кооперативу, їм було дозволено мати трикімнатну квартиру, вони оплатили необхідну суму і були поселені. Зараз за вказівкою КДБ в Р.Мороз вимагають виселитися із її квартири в однокімнатну. Голова кооперативу не приховує на зборах, що це робиться за те, що чоловік Р.Мороз, засуджений за «політику».

*

Про обшук 4 травня 1970 року по справі В.Мороза у священника села Космача, на Гуцульщині, Василя Романюка повідомлялося у попередніх випусках. Після суду над В.Морозом, Романюкові повернено тільки кілька релігійних книжок. Решта — конфісковані Івано-Франківськими кагебістами, як заборонені. До заборонених потрапили ряд релігійних книжок, у тому виданні ще наприкінці минулого й на початку нашого століття, драматична поема Лесі Українки «Бояриня» (фотокопія із радянського видання 20-их років), книжка М.Возняка «Історія української літератури, т.2, віки XVI-XVII, 1921 р.», «Історія України» М.Аркаса, 1909 року видання, підшивки газети «Неділя» за 1934-1936 рр., книжка «Всесвітня історія», календарі, колядки, вірші Лепкого тощо. Забрано також листування, різні нотатки, конспекти релігійного характеру (В.Романюк учився у духовній академії в Москві). На запитання В.Романюка: невже можна вважати антирадянською «Історію України» Аркаса, видану 1909 року і дозволену навіть царською цензурою? — капітан КДБ Пригорницький відповів: «Вона хоч і не антирадянська прямо, але може привести до антирадянського думання».

*

Виступаючи у м. Косові Івано-Франківської області перед учителями, якийсь партійний лектор назвав І.Дзюбу, І. Світличного, В.Чорновола та інших «шизофреніками». Такими ж «психічно ненормальними» людьми, на його думку, є генерал Григоренко, історик П.Якір і академік А.Сахаров... Про В.Мороза було сказано, що він встиг наробити в Космачі біди, але його все ж вчасно знешкоджено.

*

Покарано доганою за поїздки на суд Валентина Мороза у Івано-Франківську інженера ґрунтознавчої лабораторії Львівського університету Атену Волицьку. Для стеження за нею — з ким розмовляє по телефону, хто до неї приходить — закріплено її співробітницю.

*

В день суду над В. Морозом львівського художника Олега Мінька викликали в автоінспекцію як власника машини, а звідти відвезли в КДБ на допити. Допитували Мінька двічі чи тричі. Головна тема допитів — зустрічі з іноземцями. О. Мінько — дуже оригінальний і талановитий художник, якого в нас зовсім не виставляють як формаліста. Знаючи про його хист, до нього додому справді заходило кілька діячів української культури з-за кордону, дивилися на його твори і давали їм дуже високу оцінку (див., наприклад, виступ поетеси Віри Вовк, вміщений у першому випуску «Вісника»). Кагебісти застерігали О. Мінька, щоб він не смів більше зустрічатися з іноземцями, погрожували звільненням з роботи (О. Мінько працює художнім керівником у художньо-виробничій майстерні Спілки художників). Особливо грубо розмовляв з О. Міньком начальник оперативного відділу КДБ Горбань, відомий тим, що ще при Сталіні започаткував свою кар'єру биттям заарештованих і пізніше реабілітованих студентів університету.

*

Ось уже понад три роки після повернення з ув'язнення зазнає переслідувань письменник і журналіст Михайло Осадчий. Спочатку йому не дозволяли жити із сім'єю у львівській квартирі, по ночах його «ловила» вдома міліція, на кілька днів він був навіть арештований за «порушення паспортного режиму». Останніми місяцями його переслідують за підписання заяв протесту проти «камерної» справи С. Караванського та проти арешту В. Мороза. М. Осадчого викликали в обком КПУ, де з ним розмовляли грубо і погрожували.

*

Як стало відомо, політ'язні-українці в Мордовії з одностайним обуренням зустріли арешт В. Мороза через 9 місяців після звільнення і нелюдське 14-річне засудження за написання публіцистичних статей. Відомо, що політ'язень Михайло Горинь (табір номер 19) оголосив на знак протесту проти судилища над Морозом кількадемну голодовку.

(За «Українським Вісником» ч.4)

Правди не сховати...

Від 24 квітня до 2 травня ц.р. відбулася в Конгресовій Палаті в місті Льеж декада Советської Культури під патронатом бельго-советського товариства.

У неділю 25 квітня на залі було викликане заворушення жидами Пушено білі миші. Счинилася бійка. Поліція була покликана для вдержання порядку.

У п'ятницю 30.4 й суботу 1.5. — дні присвячені Україні — дали змогу українцям з Бельгії запротестувати проти негідного представлення української культури. Роздано тисячі летючок по цілому місті Льеж, на університеті і на декаді. Під час виступів української групи «Дружба» зі Львова, невдало представленої поганою французькою мовою представниці советської амбасади, українці гостро протестували проти російського танцю виконаного українською групою. На привітання Натана Самуйловича Рибак від Спілки Письменників України, яке він сам мусів перекладати на російське, щоб перекладач советської амбасади міг перекласти на французьку мову — українська молодь відповіла вигуками обурення. На закінчення програми наша студентська і сумівська молодь відспівала національний гімн, чим викликала гнівну реакцію представників амбасади.

Летючки в обороні В.Мороза помогли частинно роз'яснити допитливій публіці наші позиції супроти цієї декади.

СУМІВЦІ РОЗКЛЕЮЮТЬ ЛЕТЮЧКИ

ІНФОРМАТИВНА АКЦІЯ СУМІВЦІВ В ЛЬВЖ

Україну представлено на декаді кухнею (варениками, борщем, горілкою), танцями (гуцульський, привіт, повзунець, гопак та ...«калінка»), дефілядою київської моди з домішкою російської інспірації, та виступами чемпіонів гімнастики. На виставочному стенді можна було знайти лиш половину картин. На другу половину нібито забракло місця. Бандурист і двоє солістів представляли українську пісню. Незначний добір різьблених речей, дубинківської порцеляни, поліської вишивки мали дати чужинцеві образ українського мистецтва та культури, але все це наводило на думку провінційщини по відношенні до московської культури.

Бельгійське двомовне пресове агентство СІР згадує у своєму комунікаті з 3.травня про летючки в бброні В.Мороза, що їх роздавала українська молодь Бельгії. Рівно ж тут згадано і про відкритий лист українців з Бельгії до українців з УССР, що приходять чужинцям показувати свою культуру. У листі сказано, що тим часом як назовні світові дається певний образ української культури всередині в Україні послідовно її знищується. Цього листа в українській мові було розповсюджено між учасників декади.

Нагєбївська газетка з Києва «Вісті з України» з травня 1971р в статті «День України» в Бельгії писала: «Атмосфера декади і національного Дня України була яскравою, дружньою. Її не змогли затьмарити жалюгідні намагання місцевих емігрантів-націоналістів влаштувати під час концерту дрібні провокації.»

Належить відмітити, що в розмові наших студентів з письменником Натаном Рибакон на запит чому в СССР фальшують Лєсю Українку і не подають ніде про її твір «Бояриню», той відповів, що він про такий твір ніколи не чув. Аж соромно було, що такої міри письменник України не знає про творчість найбільшої української поетки. Та лавди не скрити!

ЧЕРВОНА АРМІЯ «ВОЮЄ» ПІСНЕЮ

ЛЕТЮЧНА

THE RED ARMY SINGS FOR YOU

Московські імперіялісти вживають всіх можливих способів, щоб тільки здобути впливи в вільному світі і забезпечити симпатії серед найширших мас. Зокрема йдеться їм про мобілізацію симпатій в в сторону Червоної Армії, яка здобула собі репутацію душителів свободи, інтервенюючи в Мадярщині, чи в Чехословаччині. Щоб затерти сліди цього насильства, хитрі Москалі беруться на спосіб і організують покази тієї Армії, як носіїв культури. Побіч відомого хору Червоної Армії з Москви, долучився недавно такий же хор з Києва і весною ц.р. робить турне по містах Велико-Британії. Цікаво, чи Англійцям прийшло б колись на думку zorganizувати в себе такий хор і післати його в турне по Союзному Союзу? В тому випадку Москалі таки випередили Америку і решту світу.

Не диво отже, що українське громадянство, а зокрема українська молодь Великобританії, рішили дати відсіч тим «носіям культури» і показати їх правдиве обличчя і їхні скриті цілі.

Український визвольний рух гостро поставився до большевицького пропагандивного турне. Демонстрації відбулися перед концертними залами і в залах. Скрізь була роздана відповідна література Укра-

їнської Інформаційної Служби, яка попала теж в руки членів хору, наперекір їхнім енкаведівським гайдукам. Були теж арешти. Один українець у Блекпул прикував себе ланцюгами до крісла в концертовій залі. Поліція мала багато клопоту, щоб порозтинати ланцюги.

В понеділок, 3-го травня, українці з Лестеру, Ноттінгаму, Дарбі, Мансфілду, Сканторпу, Донкастеру й Шеффілду влаштували потужну демонстрацію проти вислаників імперіальної армії, перед залем Сіті Гол в Шеффілді. Понад сотня демонстрантів, кількадесят поліцистів, тож бажаючі побачити концерт просканували як зайці поміж демонстрантами до залі під вигуки демонстрантів.

Хористи прибули заздалегідь перед концертом, іще демонстрантів не було. Їх привітав голова КУ СУМ, д. Я. Деремєнда, патріотичною промовою. Опісля хористи назовні не показувалися, але, мабуть, чули вигуки — «Ред авт!..»

Найкраще пописалися співом і вигуками члени хору Осередку СУМ із Сканторпу під керівництвом інж. П. Маслія. Вони прибули організовано в народніх строях, усталилися на сходах перед входом до залі й улаштували концерт. Перехожі зупинялися і слухали, а при тому читали кличі та отримували листівки. Більшість остронніх англійців схвалювала протест, зорганізований українцями. Один шотландець заохочував демонстрантів, кажучи: «Росію треба перемогти, вигнати з чужих територій, розділити її землі між сусідами, а злочинців покарати міжнароднім трибуналом». Хор із Сканторпу зробив корисну

Сумівці в Лідс арештовані за маніфестацію, звільнені судом... готують до нових акцій

роботу. Його концерт перед залю з точки зору українців був багато важливішим, як десятки інших виступів.

Дуже добре поводитися вся сумівська молодь з інших Осередків. Тримали транспаренти, роздавали листівки. Молодь не обмежувалася тільки до місця довкола залі. Вони ходили по місті в одномилевому радіусі й роздавали листівки всім перехожим, вихали в поштові щілини у дверях, заходили до кафе й коршм, чіпляли до всіх запаркованих автомашин. А перед від'їздом додому демонстранти йшли з транспарентами до своїх автобусів через центр міста.

Роздавали також листівки поляки, жиди, чехи та словаки. Однак українська група була найбільш численна й активна. Два молоді українці під час виступу московського хору в залі з московською піснею вискочили перед сцену і з вигуком «Геть з москалями!» та розси-панням листівок зробили замішання. Поліція їх притримала, але опіс-ля звільнила.

Англійська публіка з великим зацікавленням стежила за демонстра-ціями. Десятки газет по всій Англії, в тому такі відомі як «Таймс» і «Дейлі Телеграф» помістили довші й коротші інформації про Укра-їну, про самі демонстрації зі знімками і передрук змісту летючок. «Дейлі Телеграф» подав теж інформацію про Валентина Мороза і про переслідування української інтелігенції Москвою. «Йоркшир Пост» подав, що «ресантимент українців до червоної групи samozrozumelii».

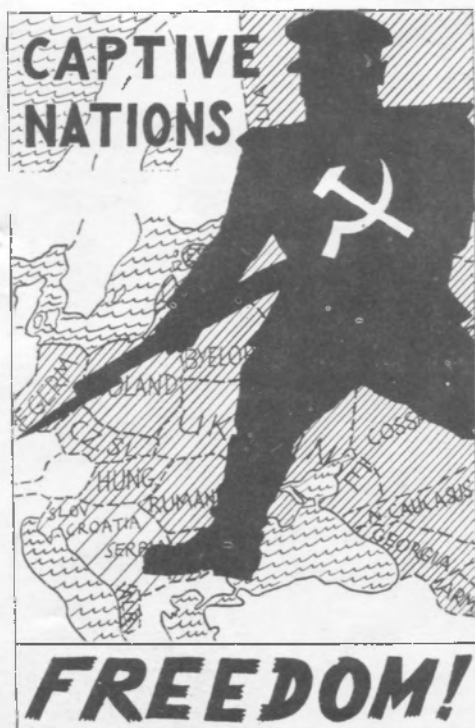
ЛЕТЮЧКА

**Freedom for
Ukraine!**

**Red Russian Army—
get out of Ukraine!**

**FREEDOM FOR ALL NATIONS
ENSLAVED BY RUSSIA
AND COMMUNISM!**

***Release Valentyn Moroz
and other Ukrainian
political prisoners!***

У стіп Анни Ярославни

Хоч погода не надто дописала — сонце показувалося напереміну з рясним дощем, — то широкий заїзд санліської обителі св. Вінкента наповнився тієї неділі 23 травня українцями всієї північно-східної Франції й сусідньої Бельгії. Попри автобус з Парижу, — з усіх сторін їздилися більші й менші приватні авта, що привозили українських паломників на Службу Божу, яку правив наш Владика — Кир Володимир і о.шамб. Левенець виголосив проповідь, у якій св. Євангелію про сліпородженого пов'язав із сучасними «сліпородженими», що без знання й св. віри блудять манівцями. Історичний приклад узяв о.Шамбелян з особи останнього гетьмана України — Кальнишевського, якого фізичну сліпоту попередила духовна — легковаження злоби і підступності московського царя...

ЦЕРКВА св.ВІНКЕНТА В СЕНЛІС

Хор св. Володимира під управою пані В.Дратвінської, підсилений гарними голосами Смоликевича з Мецу та Бухти зі Сошо, чудово звучав у заповненій людьми, дуже акустичній монастирській церкві.

Після Богослуження відбулася дуже приємна і корисна церемонія. Десятка юначок і юнаків, які напередодні здавали сумівські іспити різних ступенів, — приступали до вчорішньої обітниці чи приречення. Церемонією проводив голова Краєвої Управи — Олекса Смоликевич при допомозі голови паризького осередку Івана Пастернака, та секретаря Петра Кучинського. Жорстке слово про сумівські чесноти та культ Анни Ярославни на терені Франції й серед молоді — виголосив Голова СУМ мгр. О.Коваль, що прибув з Бельгії з групою сумівців. Після цього відбулося вчорішнє покладення у стіп пам'ятника Анни Ярославни чудового вінка з блакитно-жовтих квітів, чого довершили голова ЦУСУМ з головою КУСУМ. Національним славнем закінчилася ця коротка, але вельми хвилююча відправа для цього юнацтва, що мусіло таки добре підготуватися з кількох предметів українознавства для складення іспитів.

Дальший дощ не тільки загнав усіх до просторої монастирської їдальні, але й скріпив апетити. Проте не можна було надто довго затримуватися при столах, бо так місцевих господарів як приїжджих гостей чекав ще оди іспит: показати мистецькі вміння своїм батькам та знайомим. Велика концертна зала заповнилася публікою, яка нетерпеливо чекала поки молодь перемінить суворі сумівські однострої на барвисті й кольорові народні одяги.

Ролю заповідача узяв на себе О.Смоликевич. Сумівський хор, підсилений співаками з паризького церковного хору, під кер. п. Дратвінської, відспівав, «Задзвенімо» та «Сонце низенько». Балет «Верхо-

вина» виконав декілька танців — наперемін у цілм ансамблем і самим дівочим. Наспїх складений октет зі сумівців Парижу, Сошо і Бельгїї дуже гарно виконав «Ясени», «Наша Надвїрна» й «У вишневому садочку». Володимир Миколенко пописався доброю технїкою гри на фортепїяні, загравши з бравурою в'язанку українських народних мелодїй.

Милу несподіванку зробила всїм Одарка Андрїїшин-Мазурик, яка під супровід на гітарі пані Дратвінської, проспівала «Незабутній вальс» Кос-Анатольського й викликала в усіх спогади про кожнорічні концерти наших молодих співаків Студії М.Скали-Старицького. Її голос, після деякої перерви, став ще дзвінкїший та рівнїший у всіх регїстрах і треба тільки шкодувати, що ця надїйна співачка не продовжує своєї сютоспівачької кар'єри.

Весь ансамбль «Верховини» затанцював ще «Тропотянку» й на кінець славного «Гопака», у якому юні танцюристи дали повну волю своїй зручності й вигадливості: кожний з них один поперед одного намагався вище скочити, дрібнїше затупотїти чи краще викрутитися, а дівчата тільки підсміхалися та вигиналися, та свою красу і гарні строї показували...

Серед захоплених оплесків розрадуваної публіки почувся голос нашого Владики Кир Володимира, який подякував танцюристам і співакам за «прекрасний причинок до прощї», Голові ЦУСУМ мїр. Ковалеві й гостям з Бельгїї — за приїзд, і врештї всїм присутнім за чисельну участь. Владика закінчив побажанням, щоб така проща з участю молоді відбувалася кожного року. Мїр. Коваль додав, що кожнорічне святкування такої величної постаті України і Франції — Анни Їрославни, — збільшить і утривалить її культ серед українського народу, а у чужинців збільшить респект до нас.

Радїсно й задоволено поверталися люди з цієї прощї, а молоді радїли ще одною зустріччю, яка не так часто трапляється. Із надходячими вакаціями, — була нагода домовитися: на який табір і у якій країні хто вибирається...

С.Н.

І сльоза покотилась....

— Ні, цього ви не можете зрозуміти... Ви молодші навчились так, де постій, де стріха — там і дім, — скаржитесь дядько Петро Смолінський, новомешканець у Кулі.

Пізнаю дядька Петра з давна, точніше з перших моїх дитячих спогадів. Тому моє дивування й не було мале, коли нараз дізнався, що він раптом покинув Принявор, улюблені боснійські горбки, сади й потоки і оселився тут, у Воеводині. Якось не хотілось вірити, що і йому, під старі дні, закрутилось у голові «за новим осідком, за свіжою господарною». Заходжу до них, здоровкаюсь, але зразу помічаю, що десь счезла їхня тепла сердечність скоріших зустрічей.

— Як живеться, дядьку?

— А, краще не питайся. Ніби не було більше місця для того їх шляху, а воно, тай на мою хату.

— Але дядьку, та сучасний асфальтований шлях не може так викручувати як старий, обминати кожну хату й чиїсь поля. Це ж...

— Ні і ні, і ти такий самий як і оті в приняворській општині. Та не могли посунути кілька метрів всторону і гаразд. А ледве збудувався, думав спокійно з бабою старість прожити, вже й пенсії діждався... А воно — ось тобі на.

До нашої гарячої розмови пристає й бабуня Катерина.

— Тут мені якось світ не милий. Воно правда, тут син з ріднею, онуки щодня навідуєть, але то не те. Не ті сусіди, не та хата... І до церкви нема з ким піти. А там було.. Всі свої....

— Воно правда, хату добре заплатили, другу тут собі купив, тротуари на вулиці та взимку болота не буде такого...

— Ось бачите, дядьку, — підхоплюю я дядькові слова, — кажу я вам...

— Та що ж ти знаєш? Ну скажи яка тут вода. Ні вола напоїти!

А чув ти тут соловейка коли? Ні, не чув. І не почуєш. А як тут взимі? Вітер шарить, що аж дух спирає ота ваша кошага, чи як ви її тут звете. Правда? А ти кажеш: хліб кращий, можна жити. Не втямив ти ще нічого від життя.

На днях занесла мене дорога до Принявора. Зайшов навмисне поглянути на дядькову хату: за чим же він так вперто і невтомно патькає, а бабуня сльози обтирає. Оглянув хату і — нічого. Хата собі хатою. Ота в Кулі здається мені набагато більшою, новішою. Але коли я відійшов кілька десятків метрів і оглянувся, раптом вона мені кинулась в очі якоюсь інакшою. Тепер вона якось пишно стояла, чепурно білілась на сонці, наче прибрана дівчина на перші гулі. Згадав я слова дядька Петра: ти ще не втямив нічого... І зрозумів, що все не в ситому шлунку і кращому одязі, не все в тротуарах на вулицях.

А новий шлях, що розрізав дядькове подвір'я надвоє, і велика купа шутру, що вже заслонювала хату до вікон, все це якось почало притискати на душу, розрізувати її.

Є. КУЛЕБА

(УКРАЇНЬСЬКА СТОРІНКА «РУСКОГО СЛОВА» 4.20(1349)

Поезія Проза

ЛЮБОМИР
ГОСЕЙКО

ТУГА ЗА
УКРАЇНОЮ

Друга збірка Любомира Госейка, що появилася накладом СУБ, в друкарні УВС в Лондоні, з передмовою «На шляху до «сьомого неба» пера о.проф. Івана Тиллявського, має 45 віршів на 64 стор. Книжечка, зілюстрована малярем Р.Глувком, є дальшим гарним кроком у поетичній творчості молодого Автора, що починає вибиватися позитивно між молодшою плеядою поетичної молоді в діаспорі.

В поезії Госейка, що поміщена в цій збірці, слідний подих молодих поетів з України, але він бачить і відчуває її, як син, що стратив будучи ще дитиною матір «не допивши її грудей», тому і збірку назвав «Тугою за Україною». В цій поезії майже відсутній абстракціонізм і космополітизм, що характеризують деяку частину творчости молодих авторів на чужині. Треба побажати йому дальшої творчої наснаги і невпинного прямування до вимріяного «Сьомого неба».

БОРЕЦЬ ЗА ПРАВДУ. НА КАТОРЗІ
У ВОЛОДИМИРСЬКІЙ В'ЯЗНИЦІ.
ЙОГО УКРАЇНА НЕ ЗАБУДЕ. А МОЛОДЬ
ЧЕРПАТИМЕ СИЛУ ДУХА З ЙОГО
ГЕРОЙСЬКОЇ ПОСТАВИ.

Вічні безсмертні шляхетні пориви!
Що ви є в світі? Закликання? Чари?
Перший змах крил у польоти за хмари?
Чистого серця до правди змагання?
Думки народження? Прокид кохання?
Спільна, братерство краси та відваги?
Спалах свідомости? Вибух наснаги?
Радість пригоди? Жагучість бажання?
Чи неповторність природних мотивів —
Гурніт громів довгожданної зливи?
Що ви і нащо нестямні пориви?
Нащо серця ви ворухите й душі?
Нащо бентежите юність тривожну?
Стелете міфами даль бездорожню?
Старість обачну зриваєте з ліжка?
Тихих неволите йти у опришки?
Дужих вчи т е боронити слабого?
Щепите лють і зневагу до злого?
І на неорану кличете ниву
Тих, хто прибився у гавань щасливу?
Нащо? Де глузд ваш, шляхетні пориви?
З вами бійці не бояться могили —

Десь і в найслабшого трояться сили,
З вами у чорну годину і скруту
Легше зустріти останню мінуту...
Поки живу я — живіте зо мною!
Кличте! Будіте! Зривайте до бою
З чадом смертельним розпуки німої!
Думці, душі не давайте спокою!
Юністю дихайте! Жарте весною!

ПРО Л.ГОСЕЙНА ГЛЯДИ «А» ч. 4. (92)

Без кінця до тебе в мріях лину я, —
це тому, Італіє, мабуть,
що мені здаєшся Україною,
а її ж ніколи не забудь.

Олесь Доріченко

Коли не грози в полі обминуті —
В очах відчаю віру бережи, —
Тобі в ім'я буття благословляти
Нових світів космічні береги.

Встає з всесвітніх болів перехрестя,
І жовчний крик — тобі дороговказ,
Ні, світе мій, одне лиш світонеб'я
Дає людині щодоби алмаз.

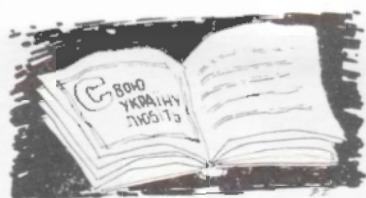
І за алмаз стаєш щодня Спартаном
За те, що два хотів зірвать Сонця —
Стаєш — людино! — коло мурів Рима
Жертвуючи небам землі серця.

Коли не грози в полі обминуті —
І доробитись світових огуд
В чужому гетто вольне Сонце зняти
Навчись хотяй на дружню незабудь.

Я без кінця благословлятиму дороги,
Які ведуть до Вічних Берегів.
Які до тебе, вічна Україно,
Ведуть мене з тривожних островів.

Плакав і сміявся,
цураючись — за інших.
Горіживсь і боровсь — за справи інших.
Говорив і уподібнював
себе — до інших.
Аж одного дня полюбив словами інших
інших
і родив дітей, як
інші, —
радів він раєм, що його
вони зішлють для
інших.
І врешті вмер безгласно, як інші
Згодом поховали,
заспівали пам'ять вічну,
не як іншим.
Намуть,
тут кінчається повість
про того чоловіка
що по-своєму любив
Україну.

Замість пісні тобі

Так хотілось мені оцю пісню останню
проспівати тобі на прощання,
як сходило село на чужому світанню
на дорогу складать побажання.

Ти такою для мене була дорогою —
так та юність твоя пломеніла,
що вагався я завжди зустрітись з тобою,
хоч село не про речі ті знало.

Так хотілось мені дарувать у присвяті
не на батьківсьнім полі записані вірші,
але совість моя — світового вигнання —
дочекатись дала не тієї нам стрічі.

Ти прости, що на тому світанку
не прощався з тобою, як інші,
зате першу тобі я крашанку
подарую в воскреслій колись Україні.

Дякую Тобі!

ПРО М. ЮРНІВ ГЛЯДИ «А» ч. 3. (91)

За материнську Молитву
Молитву гарячу,
За юнь первоквітну
Розсипану жемчугами,
За радість і любов...

Дякую Тобі!

За розум
Людини — генія,
Що храми,
Палати й хмарочоси
Будує,
У космос літає,
Акванавтом у морях
ширяє

Дякую Тобі!

За весняний
Квіт рожевий..
За полум'яні маки
Узбіжнях,
Прозору вітрочолу осінь.
За зоряне білосніжжя...

Дякую Тобі!

За те, що торкаєш
Струни
Мої серцеві,
І смутон забираєш
із чола
За те що ведеш
Мене
У голубі ранки життя...

Дякую Тобі!

Чародій сердець

(Присвячую гітаристові Манітасові де Плата)

Мов заворожені
Переплітались твої пальці
Танцюючи крутомжаві тони
На дерев'яному тілі
Виграючи чарівно
Принебесні симфонії...

Хвилина...

І ти почав...

Завмерло існування,
Відплила свідомість
Схвильваних сердець...

Зачарував ти їх

Звихрував емоційні відчуття,
Вколивав бурхливі хвилі
Життєвих океанів.

Чи бачиш віртуозе?...

Як збентежені серця
Шалено впливаються
Твоїми майстерними гамами

Роздзвіння

Музики чару...

Грай!

Грай Манітасе!

О, грай ловіки!!!

Хай твої небесні тони

Вливають безконечно

У тривожні серця

Цілющий елей

Спокійного миру...

Грай!

Грай Манітасе!

Бо давно, давно...

Твої ще несформовані руки

Поблагословив

Господь.

Готуйтесь!

Він уже народився

Дух

Гранітного самостійного роду,

Словитий у пеленах

Революційних громів

Дух

Напосний вогнем

Жорстокої помсти

Він

Уже маршує у поході...

Він йде...

Готуйтесь!

готуйтесь!

І як засяє його

Повстанська зоря,

Втопить далекі спомини

Минулих блудних кроків

Багряних діл

І в обіймах святої

Єдності і згоди,

Спішіть!

Спішіть Йому на зустріч

Зі сталевими дарами

Крицевого завзяття

І готовістю на смерть...

Глядіть!

Глядіть!

Утомлені серця...

Вже зоріє

Його тріумфальне сяйво

Над обрієм всевічної волі,

Де Він...

Спочиває в золотOVERХому вертепі

Соборнодзвінкої перемоги

І в просторах

Божественних чудес

Царюватиме повіки.

Але...

Тривогою висне журба...

Чи злине Він до висот

Вітрокрильних епох?...

Чи не зустріне Він

На Своєму сонцевидному шляху

Глухої ненависти, злоби...

Зловіщий скрип нових гільйотин,

Пекучих хрестів зневіри?

Ставайте! Ставайте! Бережіть!

Хороніть Його!!!

Духа

Гранітного самостійного роду!

Бо...

Вже...

Недовго...

Звірнення щирости

Одламка місяця й притупленого сну
Під жодним каменем я не знайшов.
І годі: я тобі
Не в силі видобути з ока
Скалку часу.

Лювен, 7.70

* * *

Підповз молюском день
до темної конури
(не гавкнули сердиті
віщі пси).

ПРО Р. БАБОВАЛА ГЛЯДИ -А- ч. 1. (89)

І ми взялись
кормити альбатросів згадкою про море,
вигрібуючи з чорнозему
корінчасті ноги.
Пустився сніг.

Знов.

Ворон побілів, як попіль ночі.

І стали сходитися до наших роздоріжж окаті сфінкси. З одутлими суліями,
налитими відшумілими загадками — на плечах. Щораз частіше.
А ми бралися полірувати сукління, як срібняк, і шукати небезпечних, зате
конечних, дверей до посмішки...

...вигрібуючи з чорнозему корінчасті
ноги.

Лювен, 3.70

* * *

Ми ж надто снили про безсоння чудернацькі
Коли нам віддавали камені
Свої останні жмути крину.

Слова твої
Твоє волосся, мила, пахне то дощем
То смертю
Вже й вітер тінями мені засипав жили
Я розтрощу морю голубий хребет
І стану говорити голубам про хліб
І шкіру віку.

Лювен, 10.70

* * *

згоріли
за обрієм метелини
срібні як згоряють ліси
де живуть
люті карлики
пригоршами
зачерпник трохи глибого
неба що за нами
і може нагадаємо собі
де родяться дівчата
із цнотливими прізвищами
у моїй клітці бляшаній
спить жар-птиця
а я живлюся
її круглими снами

Лювен, 1.71

* * *

я вигриз в небі
дірку
(по лісах — живуть наївні маги)
щоб дати
(по лісах — дримають карлики сумні)
дням можливість
(по лісах — вмирають дерева зрілі)
по одному втекти за місяць
(по лісах — ти спиш з нічними птахами)
я вигриз в небі
дірку

Лювен, 1.71

* * *

Для В.

будуєш собі піскову долю
на циганських картах
(а шкіра в тебе така ніжна)
час
вигриз очі моїм приятелям:
вербі і карликам
а сам вчуся
мудрости
в круглих каменів

Лювен, 1.71

для Володимира Безушна
для Жені Ядути

вмирають сусіди
за воротами,
як дні минають,
здається : нечутно.
вітри складають
нитиці квітів, миро
і цілющі трави
в горіхові скаралущі.
вмирають також дерева,
найщириші.
вмирають ріки
надто чисті
і вмирають діти навіть
голубам довірливі і сонцю ржавому.
ми віримо в мовчання
коренів, землі грузької.
вітри також кінець нінцем вмирають,
і очі в них тоді далеко ширші
за хризантеми.
з назок де коні співчутливі
я назбирав вам три сльози,
запах в'ялого листя
і дрібку спелілої усмішки.
вмирають книжки,
вмирає вічність
і
вмирають також батьки.

Лювен, 213.3.1971

МОЯ ВІТЧИЗНА

Моя вітчизна — це сиводревнього Трипілля ратаї, і гомін безкраїх степів, що в них прудкі тарпани з вітром у перегони летіли, а барс хижий танок виводив.

Це дрімучі столітні гаї, в яких сивоволосі жерці богів славили й Дива злобного проганяли у непрохідні лісові ізвори.

І стіни червлених щитів княжої раті, що орди зупиняла на степових безмежжях, і воду шоломами пила зі синього Дону.

Це золотобанна київська Софія, мудрі закони Ярослава і стрімкочолі Карпати, підперті залізними полками Осмомисла.

Моя вітчизна — це волелюбне чубате козацтво, що занурювало люльки на згарищах османських міст, ламало крила польський гусарії і московським трупом устеляло конотопські поля.

Це пожежа, що спалахнула лезами свячених ножів у Холодном Ярі, й бенкет гайдамацький в Умані спопеляла,

І старчик химерний — Сковорода, що з кийком у латаній свити ні мандрував по запилюганих шляхах і навчав людей.

Це пророк Шевченко, що розбудив полум'яним словом братів незрячих, і на сторожі правди поставив своє слово.

Моя вітчизна — це лицарі й героїні, що кров'ю стікали в загравах кривавих пожеж. Вони клали своє життя в лютих боях, умирали з закривавленими серцями в сірих хмурих в'язничних казематах і в чорних постріляних підвалах, гойдалися на шибеницях, гинули за високими колючими дротами концтаборів, та ішли на загибання — горді й незламні.

Моя вітчизна — це зов предківської крові, що тривогою горне юні серця й молодість буйночолу кидає на штурми імперських арсеналів. Це когорти молодих нескорених витязів, що соромливі сторінки історії народу спалюють на кострубатих вогнищах.

Нові творять.

Моя вітчизна — це золотим збіжжям хвилююче землемор'я, загуслі заводами широколежні донецькі кряжі, кипучі міста, села в садах кучерявих, зеленостінні, луги шовкові, срібноленті ріки і єрхів'я далеких замріяних гір.

Це п'яний розмай заквітчаної весни, лазурна блакить смяглою літа, журавлиний крик осінньої далі, і снігом занесені Дніпрові кручі.

Моя вітчизна — це чорноброві красуні, що палким коханням згоряють у купальських вогнях, і роздзвінна малеч, яка виростає пишними квітами.

Діди ж коси клепають. Так, як колись бувало...

А сини й онуки чорновусі на джетах у небозвідді гарцюють.

У космос літають і зорі в пазуху ловлять. Така моя вітчизна..

ЛЕСЯ

— Та прийшов отой чорнявий панич... питає: за панною Лесею... Отой, що в нас дві зими на станції мешнав...

— Гамбаров! Проси, Настю, до вітальні, я зараз там прийду!

— Нестор! Оце несподіванка! А я думала — ви вже давно у своїй прекрасній Грузії...

— Лукава доля, замість до Грузії, завезла мене у зовсім іншому напрямі...

— Знаю, що після студентських заворушень у Києві, ви вписалися були на московський університет. І що ж? Не сподобався вам північний клімат, чи вони там не вподобали собі вашої палкої вдачі?

— І одне й друге. Але я таки погано почував себе у Москві після вашого теплого Києва, а зокрема будинку при Назарівській вулиці... Пригадуєте, панно Лесю, як ми собі взаємно допомагали у навчанні: ви вчили мене французької мови, а я вас грузинської? Я й досі вожуся з вашим дарунком, — поезіями Альфреда Мюсд... Чи знаєте, що ви мені на цій книжечці написали?

— Ні, здається.. не пригадую...

— «О метр, елев е камарад, ан сувенир де нотр сосієте де секур мютюель, де ля пар де Ляріс Косач. 29.4.1896» (Учителеві, учневі й товаришеві спогад про наше «товариство взаємодопомоги»)

— Це зворушливе, Несторе, що ми, діти різних народів, могли так добре одне-одного розуміти. Чи не тому, що обидва наші народи в неволі?

— Я думаю — саме тому! І тепер, коли я врешті їду у Грузію, та хотів би на пращання висловити мої два гарячі бажання. Чи можна?

— Звичайно, можна. Які ж вони?

— Щоб ви, у ваших прекрасних поезіях, згадали, інколи, й мою батьківщину, так, як це робив ваш великий земляк, Тарас Шевченко. І друге: щоб ви подарували мені свою знимку... Я хотів би показати її моїм землякам... Подаруєте?

Лесі раптом зволожили очі й вона, нічого не сказавши, підійшла до свого бюро, вишукала знимку й швидко написала: «Бажаю вам, Пане Несторе Гамбарашвілі, послужити щиро й бездоганно Вашій прекрасній рідній країні. Коли вам треба буде товариської помочі й поради, то згадайте, що є на світі Ляріса Косач.

Прочитавши з великим зворушенням напис, грузин низько поклонився й поцілував Лесину ручку. Уже на відході, у дверях, запитав:

— що вам привезти з Грузії, коли я в осені повернуся у Київ?

— Гострий кинджал! Як емблему боротьби з ненависним ворогом! Це ваша улюблена зброя, правда?

— Так. Ваше прохання, панно Леся, робить вам честь і воно буде точно виконане.

15 січня 1901, Мінськ

Любі мої Мама й Папа!

Я так боюсь, Мамочко, що моє лихо відіб'ється на твоїх, і без того німецьких нервах. Не буду, звісно, запевняти тебе, ніби мені тепер легко жити, бо це була б брехня, але я бережу себе й нічим не втомлююся, хіба що морально... У Сергія Константиновича проводжу час тільки від 11.30 дня до 10.30 вечора... Він не дає мені нічого втомного робити... рідко коли попросить щось принести з другої хати, я тільки промочую йому голову одеколоном... читаю йому часто, часом заграю, — от і всі мої «обов'язки»... Тета Еля була й поїхала, бо ж у чому могла мені допомогти? Що ж поможеш тому, для кого «чудо» потрібне? Тут треба бути хіба Месією!...

Цілую Вас дуже міцно

Ваша Леся.

16 січня 1901, Мінськ

Люба, далека Квітко Лотосу! (до О.Кобилянської)

Ви отримали мою картонку й подумали собі: чого це якась біда загнала її в невідомі простори? Ото ж, щоб ви знали: це біда? Тут у Мінську, живе той мій приятель, що я вам давно про нього казала... Він уже близько півроку зовсім не встає з ліжка, на шель, кров, голос утратив зовсім, гарячка без перестанку, сили менше ніж у дитини... Каже лікар, що це вже раптові сухоти й ма-ла надія на поліпшення. Тимчасом я тут уже тиждень і ліпшого нічого не бачу, хіба навпани... Я цілий день не відступаю від нього, мій друг спить-не-спить, лежить тихо, а я пишу листи й думаю собі: нащо, властиво, їх писати?.. Вам післала картку тай замовкла, бо писала її серед клопоту: шукала собі домівку тут, ганяла по місті (ще й міста цього не знаю гаразд), а головню була так приголомшена свіжим враженням від страшного стану мого друга, що ледве могла свої думки зібрати. Життя моє тут досить трагічне...

Щодня мій друг розмовляє (отим своїм безгучним голосом, немов шелестом) про те, як ми вкупі заграницю поїдемо в Швайцарію, як то гарно зустріти там весну... А я весни так боюся, так боюся, як того, чого неможу назвати. І я кажу йому, що буду з ним, аж поки він поправиться... У цьому правда те, що я не покину його так, як його покинули інші його друзі. Я з ним залишуся, поки буде треба. Ви розумієте мене?

Тимчасом я живу тут з дня на день, без плянів, без перспектив. Роботу свою веду далі. Оце днів два, як відослала до «Жизні» свою розправу про новітню драму, докінчену вже тут з лихою бідою. Тепер писатиму другу розвідку : про народницький напрям у німецькій літературі... Лихо лихом, а робота – роботою. Що ж, коли не впливатися, не вприскувати морфію, не курити опіюму, – то треба хоч роботою задурити себе... Ну, годі, мій друг прокинувся, треба буде йому щось прочитати, а може заграє (тут є на чому, хоч і поганенько), то вже скінчу листа. Бувайте здорові, міцно стискаю вашу руку.

Ваша Л. Косач.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА З
ОЛЬГОЮ КОБИЛЯНСЬКОЮ

29 січня 1901, Мінськ.

Дорога моя Товаришко! (до О. Кобилянської)

...Відваги в тому немає, за що ви мене хвалите, так зробила б кожна не-філістерна... Наскільки я «сильна духом» – покаже час, може ще й заломлюся? А коли витримаю, то в цьому заслуги немає, як не було в тому, що я витримала операцію... З моїм другом зле й він уже сам не вірить, щоб міг видужати. Стан зовсім розпачливий і на поправу немає надії... Не давайте й ви свого товариша на поталу недужі! Рядуйте його чим можете... боріться на життя, а не на смерть, бо йнакше це такий розпач! Можливо, що хутко знову буду в Києві, хоч я не хочу про це думати, бо я не вернуся з добра!... Бувайте здорові, моя добра, ніжна і любя Товаришко.

Ще раз стискаю Вашу руку

Ваша Леся

12 березня, 1901, Київ

Люба Товаришко! (до О. Кобилянської)

Ви бачите, що я вже тут, отже нещастя вже впало на мою голову. Сьогодні якраз дев'ятий день після смерті мого друга, вже тиждень, як він лежить у землі. А я, бачите, жива... Нічого мені не хочеться, нічого мені не треба... Я страшно втомлена фізично й морально й здається спала б без кінця, проте й спати не можу. Тільки є в мене одне бажання, такі справжнє, виразне бажання: поїхати до Вас, на зелену Буковину... Мене ваблять Ваші незнані, а вже милі, гори й уся Ваша країна, що здавна стала моєю мрією. Матеріальних витрат тепер не боюся, бо матиму власні фонди на подорож... бо так, чи інакше я по Великодні в дома не лишусь, я не всиджу на місці. Це дивно: я втомлена й розбита, а проте щось жене мене в світ кудись так, де я ще не була ніколи, далі, все далі...

Напишіть мені, тільки швидше, на Бога швидше, дорога Товаришко! Я так буду ждати!

Цілую Вас і руну стискаю

Ваша Л. Косач.

Юрба чернівецького двірця здивовано розглядала сцену: з вагону першої класи львівського «шнелльцуга», попереджена «трегером» із валізками, зійшла елегантна чужинка в подорожній пелерині й широкому капелюсі, підв'язаному стрічкою під бородою, а їй назустріч кинулася, зіскочивши з фаєтона, тутешня дама з найвищої місцевої «ноблес». Вони обидві хвилинку пильно собі взаємно приглядалися, а далі широко розвели рамена й сердечно, кріпко розцілувалися. Ще хвилина питань і відповідей незрозумілою (гейби «хлопською») мовою, а далі обидві дами всіли в фаєтон, і він помчав баскими кінями на вулицю «Новий світ»...

— Я мала ще вчора приїхати, але через Труша спізнила поїзд. Вони всі так мене вмовляли залишитися ще... але я вже почала втомлятися від ресторанно-готелевого життя. Жила я у Львові весь час у готелі «Централь», хоч багато знайомих запрошували до себе. Та в готелі завжди незалежніше. Труш мені дуже вірно помагав у всіх походах і поїздах і навіть сам їх за мене робив, щоб мені даремне не ходити...

— Він у вас закоханий, Лесю, ще з того часу, коли малював у Києві ваш портрет...

— Ну й вигадали, Олю! Ви щось так як моя менша сестричка Оксанка: всюди й завжди добавчується романтичного підложжя!... Бачила я теж Ольгу Франкову, вона мені здавалася більш-менш такою, як завжди, нічого надзвичайного я не помітила.

— А як літературні справи?

— Довідалася я з великою радістю, що мої переклади з Гайне

не загубилися й мають появитися в «Вістнику»... Я була у редакції й там побачила на стіні свій власний портрет, отой київський... Було мені досить смішнувато дивитися отак на себе...

— А кого ще бачили? З ким говорили?

— Шухевича не бачила, не було його в дома, тільки жінку й доньок — гарні дівчата. Згадували про Київ із масою компліментів знайомим українцям, як це, зрештою, завжди роблять чемні галичани... Молоді приятелі Труша подобалися мені більше як старі: не такі хитрі, більше завзяті. Усі вони дивувалися чого я їду на Буковину...

— Ах, поганці! Але їм на злість, я зроблю все, що в моїй силі, щоб ви не жалкували свого приїзду... І цим може хоч трохи віддячу вам за мій чудовий побут у вашому Гадячі, у Києві... Я досі згадую його як чудову казку, як сон, або пісню... Цей великий ліс, що колом оточує ваш хутір, обидві хати... особливо ж ваш «білий домок» у Колодяжному...

— Еге ж, це була найбільша помилка мого життя, що зросла я з волинських лісах та в поліських болотах... Від того й моя недуга,

БУДИНОК, ДЕ НАРОДИЛАСЯ ЛЕСЯ УКРАЇНКА

га, а проте, коли б я мала вибирати вдруге — де мені народитися, — я вибрала б таки нашу тиху Волинь...

— Ну, така «тиха» вона мені тоді не видавалася! Тай у Гадячі було велике, веселе, молоде та співуче товариство й нашим забавам співам та розмовам не було кінця.

— А так! Тоді воно зібралося в нас особливо чисельне зради вас: усім бо було цікаво познайомитися з автентичною «Царівною» з Буковини...

— Ну, це вже ваші вигадки, Лесю. А втім, може це трохи й правда, бо й тут, наші каваліри й дами, як тільки довідалися про ваш приїзд, — уже наперед заповіли, під різними претекстами, свої візити в нас: і Осип Маковей, і Іван Гриневецький (саме тепер його труп «Руської бесіди» тут) і Микола Івасюк — (автор картини «В'їзд Хмельницького до Києва») і Білінський (цей, що має партію Смока співати) і навіть Стефаник переказував із Русова, що вибереться на два дні до Черновець. Та ось ми вже вдома...

На ганку просторого дому Кобилянських появилася мати Ольги («зовсім як Свята Анна на малюнках Леонарда да Вінчі» — ствердила, про себе, Леся) та батько 76-річний патріарх і два брати: старий професор, молодший студент, та вчительна Євгенія Пігуляківна.

— Іване, внеси валізи до гостинної кімнати, — розпоряджала «свята Анна», — а вас, панно Лесю, прошу почувати себе як у власній хаті й як тільки приведете себе до ладу, прошу на обід.

При великому столі в їдальні, засіла вся родина Кобилянських із Лесею на почесному місці, біля «патріарха».

— Що ж нового у вас, у Росії? — запитав він свою сусідку.

— Нового багато, але нічого доброго, ... Ви мабуть про те й не знаєте, бо закордонні вістки від нас дістаються дуже спізненими й перефільтованими...

— Що? Що таке? Якісь повені? Посуха? Стихійні нещастя? — швидко розпитував «патріарх», вельми зажурившись...

— Я мушу вас попередити, Лесю, що мій татко «старорусин» і в вашій Росії вбачає земний рай... А я ніяк не можу його перекопати, що в нас все таки вільніше живеться...

— Коли б це все були «стихійні» нещастя! А коли я вам скажу, пане добродію, що кожний раз, коли я знайдуся за кордонами Росії, то мене на руках і на шиї видніють червоні сліди, що їх натерло ярмо неволі й всізбачать ці сліди й мені соромно за себе перед вільним народом... Коли я вперше переїхала кордони Росії — як їхала до Відня на операцію, — то перше враження було таке, наче я знайшлася в іншому, кращому світі... Мені незвичайним був сам факт, що осььто люди можуть собі зійтися де хочуть, говорити як хочуть, змагатися про справи своєї країни, думати, як мають собі помагати. Для вас усе це природне й зовсім не дивне, але в нас ви цього ніде не побачите!... А коли я вам ще скажу, що всі ми там живемо постійним поліційним наглядом і я, й моя сертра, студентка медицини, й моя мама — редакторка «Рідного краю», що моя тета була на Сибірі, а хлопців-студентів гноять по тюрмах і засланнях, ... з яких вони повертаються живими трупами... Хіба тоді, ви й далі, добродію, цікавитиметеся «стихійними» нещастями. Нас бо переслідують зовсім нестихійні труси й арешти!

— Що це таке? Та це ж не може бути... труси... арешти... поліційний нагляд над жінками?... — і старший пан витягнув хустину та почав довго й непотрібно витирати піт з чола. — Я ніколи не повірив би... Це наче грім з неба... І коли б я вас не знав, панно Косач...

— Хай же я вас, Лесю, вицілюю за це! Ось бачите, мій татко,

якщо не захитався ще в своїх симпатіях, то напевно з ним це стане-
неться, коли добре роздумає. Бо мені й братам ніколи не хоче ві-
рити, та й слухати відмахується...

— Але ж я маю симпатії до великого російського народу, до ге-
ніяльного Толстого й Достоевського, але не до поліцаїв! Я й наші:
австрійських не долюблю, хоч вони мені нічого не зробили...

Леся гірко підсміхнулася. Як вияснити цьому «русинові», що ці
поліцаї, — це й є витвір того «великого російського народу»?

— Я не хочу вас агітувати, добродію, але повірте мені: ніколи й
ніде я не відчуваю так сильно як це важко носити кайдани, й ні-
коли у мене немає такої гарячої, гіркої туги, як тут, у вільному
краю! Бо хоч мої руки в кайданах, то серце й думка вільні, тимто
мені й тяжко й сором... І коли я повернуся назад в Україну то
мені ще тяжче буде, як досі бувало. Мені сором, що ми такі не-
вільні, що носимо кайдани й спимо під ними спокійно. Отже я про-
кинулася і тяжко мені й жаль, і болить, а найгірше сором палить
як вогонь... І повернуся в Київ, наче в тюрму...

Усі заслухалися в Лесині слова так, що й ложки відклали, а стра-
ви захололи. Тільки старший пан далі витирав піт з чола та недо-
вірливо похитував головою... Проте заперечувати Лесі не зважився...

— Лесю, — промовила Ольга, коли вони обидві сиділи в альтані
їхнього саду з вишиванням, — ви обіцяли мені критику моїх писань...

— Властиво критика більше потрібна публіці й самим критикам,
як авторам! Але я хотіла вам, Олю, ось-що сказати: хотіла б зазна-
чити різницю між поглядами галицької критики й моїми. Галицька кри-
тика докоряє вам «німеччиною», а я думаю, що в цій «німеччині»
був ваш рятунок. Вона дала вам змогу пізнати світову літературу,
вона вивела вас у широкий світ ідей і мистецтва. Це ж просто
нидається ввічі, коли прирівняти ваші писання з більшістю галицьких
Звичайно, — Франко до цієї більшості не належить! У галицьких пи-
саннях відчувається закуток, запічок, загумінок, а в вас: гірську
верховину, широкий горизонт!...

— Ну, Лесю, ви вже надто чемні...

— Стривайте, я не закінчила. Я думаю, що це якраз добре, що
ви прийшли в нашу літературу через німецьку школу, а не галиць-
ко-польську, бо це властиво не школа... Що ви пізно навчилися
нашої літературної мови, — це правда. Зате ж ви її вивчили! А ін-
ші відразу думали, що її знають... І, — між нами кажучи, — хто знає
українську мову?...

— Але ж Лесю, це не критика, а похвали...

— Ні, не самі похвали, бо якраз переходжу до слабих сторінок.

(ДАЛІ БУДЕ)

БУЛАВНИЙ УПА – ЧУМАК

НА СТЕЖІ

ЮРІЙ БОРЕЦЬ

(Уривок з книжки «У Вирі боротьби»,
що виходить у В-ві ЦУ СУМ).

Легенький теплий вітерець гнув вершки дерев Порубського лісу. Трохи нижче, поміж селом Порубами й лісом, доспівав лан жита, і цей вітерець, сягнувши до нього, перетворювався у вітер, нагинав збіжжя величезними хвилями у сторону заходу, при чому ці хвилі змінювали колір лану з яснозеленого на темнозелений, неначе хтось малював їх величезною магічною щіткою.

В лісі кипіло повстанське життя. Почет, як звичайно, працював олівцями, а між деревами рої переводили військовий вишкіл. Темою сьогодняшнього вишколу було ведення рукопашних боїв і боїв у місті. Ройовий Ворон, який недавно вернув із другого випуску підстаршинської школи, у своїх вправах застосовував японську методику боротьби джудо. Спосіб цих вправ був дуже цікавий, і до роя Ворона долучилося кілька інших роїв.

У терені було спокійно. Над лісом здіймалося кільканадцять клубків диму, які підхоплював зі собою вітер і гнав на захід. Це ройові кухарі підігрівали обід.

Обсерватори, які стояли на краю лісу, мали перед собою велике поле спостереження. Перед ними, з широким пасмом двокілометрів рівнини, була ріка Сян, а за нею дорога, на якій зненацька показалися досить великі ворожі з'єднання. Перед рікою наліво видніло спокійне село Володж, а на віддалі кількох кілометрів направо в селі Селиськах переправлявся через Сян багаточисленний ворожий відділ. Дві його сотні набралися такої відваги, що зайшли на край села Порубів, що лежало на віддалі біля двох кілометрів від Селиськ.

Вислухавши звіт одного з обсерваторів, командир Громенко глянув довкола по лісі на зайняті вправами рої і покликав до себе Чумака. — Друже Чумак, — сказав швидко, — на Поруби прийшло дві сотні польського війська. Зробіть біля мосту засідку й відітніть їм шлях!

Чумак, зголосивши свій відхід, підійшов до свого роя і через дві хвилини вже маршував із ним на засідку. Таких засідок сотня Громенка робила дуже багато. Деякі переводилися цілим її складом, інші — чотами, але найчастіше в засідках брали участь рої, бо рій міг легше підійти до потрібного місця або відступити від нього, мав кращу можливість маскування, а сила вогню тринадцяти автоматів була вистачальною. Деякі рої мали в засідках величезні успіхи, але рій Чумака ними аж так дуже похвалитися не міг. Остання засідка в Дилягові була майже невдала. Тоді вбили тільки одного бандита

і здобули одного кіса. Але сьогодні всі знаки на небі й на землі вказували на те, що засідна матиме успіх. Її місце не далі як півкілометра від постю сотні, підхід до мосту зарослим потоком, отже, в разі якоїсь біди, буде добрий відступ.

Ось рій уже в потоці під мостом. Гірський потік був досить глибокий і широкий, але зараз мав мало води. Міст дерев'яний, біля десяти метрів довжини, з обидвох боків дуже добрі позиції, і їх рій зайняв. Спереду тяглася рівна дорога, із правої сторони був лан жита, а дещо вище, паралельно з ланом і дорогою, тягнувся ліс, у якому таборувала сотня. По лівій стороні дороги, на віддалі сто кроків, починалися хати, між якими час від часу лунали постріли.

Чумак замислився. Не знати як довго доведеться чекати на ворога. Він недавно ввійшов до села й може вертатися аж під вечір. Чи не спровокувати його? Ця думка Чумакові здалася доброю, і він дав наказ: — Смиче, ти добре на все вважай! Ти, Буче, триматимеш зв'язок помежи мною й роєм, а я піду на розвідку.

Рів між дорогою й ланом був досить глибокий, і ним Чумак посувався в напрямі села, а Бук у тому ж самому рові займав необхідну позицію між роєм і Чумаком, який повільно віддалявся. Вправним стрибком Чумак перескочив через дорогу і став за деревом, біля стодоли. Із-за рогу стодоли вийшла перелякана старша жінка. Побачивши Чумана, вона ще більше зблідла й замахала тремтячими руками, мов би хотіла відіпхати повстанця від небезпеки. Та, замість відступити, Чумак підбіг до жінки, заглянув із-за рогу на по-за рогу на подвір'я й остовпів. Там було повно ворожого війська, а советський старшина щось викрикував до нього московською мовою. Чумак не здивувався. В той час польська держава носила свою назву тільки для пропаганди назовні в ООН і для польського населення, а насправді знаходилася під московською окупацією. Військом командували москалі, кінцева літера прізвищ яких часто була змінювана на «і».

Ворог провірив три перші хати, виставив сильні застави на шляху, що вів на Ясенів, й, очевидно, мав намір посуватися далі в село. Обдумуючи ситуацію, Чумак не міг вирішити того, що має робити, а налякана жінка тягла його за полу й шепотом говорила: — Втікайте, бо згинете! Не бачите скільки їх тут є?...

В Чумана з'явилася думка пустити автоматну чергу по ворожому збіговиську, але він здавав собі справу з того, що рій не матиме змоги йому допомогти, і здобуття зброї та амуніції стане неможливою річчю. Але саме в цю мить прийшло щось неочікуване. Коли рій біля мосту зробив засідку і скерував свою увагу в сторону села, щоб зустріти ворога вогнем тоді, коли він вертатиметься, він був приготований на це. Але несподівано ззаду надїхала ще одна ворожа частина й уже була близько мосту на закруті із села Селиськ. Повстанці обстріляли її і затримали, але поляки залягли по ровах і відповіли вогнем. Перебігаючи на другий бік потоку, Смин забрудив замок кулемета, він при першій же серії затявся, і рій почав потоком відступати до лісу.

На перший постріл біля мосту ворог за хатами зчинив крик: «бандерофце!». Чумак сипнув на нього серію з автомата і, зробивши

кілька великих стрибків, опинився в рові за дорогою, Бук також відступив, а до мосту вже посувалася ворожа лава й вела сильний вогонь. Доступ до потоку, щоб ним відступити, був неможливий, а тут, почувши своїх біля мосту, ворог відважно повів наступ із села.

Для Чумака не було виходу. Він вискочив із рову і, пригнувшись, майнув житом до лісу. Жито було висоне й виявляло кожний рух Чумака, на рух збіжжя звернув увагу ворог і посіяв по ньому кулями. Чумак приліг у борозні, вкритий стятим колоссям і стеблами. Йому пригадався вишкіл: «стрибок управо — два вліво». Такими зигзагами він скакав по житі, наближаючись до лісу. Ворог уже біг крізь лан, але сотня Громенка заявила йому, що до лісу йти не можна. Чумак опинився між двома вогнями, але біг далі. Щось шарпнуло мазепинкою, щось запекло під поясом, та Чумак не зважав на ніщо, поки не дістався до лісу. А ворог, почувши сильний вогонь із лісу, відступив до Селиськ, щоб пізніше відійти за Сян.

Чумак іще довго не міг зловити віддиху. Він узяв від нухаря ферфляшу з водою, напився трохи, а решту вилив собі на голову. Тоді встав повісив автомата на ліву руку й пішов звітувати командирові. Звітувати, але що? Підійшов до почту, став на струнко, підніс руку до дашка й не говорив нічого.

Сотенний по хвилині сказав із докором:

— Щастя, що людей не втратили! Тепер ідіть відпочивати, а на майбутнє пам'ятайте, що командири на розвідку не ходять!

Ввечері сотня зайшла до села на квартири. Після вечері Чумак подався до тієї хати, біля якої стояв сьогодні під час засідки. Тепер господиня вже не була перестрашена й весело сказала:

— Але ви, друже, мали щастя!

— Зовсім ні, — жартував Чумак, — дивіться як вони мені мазепинку подерли! — і показав діру в шапці.

— А знаєте, що ви трьох поранили?

— Та де? А вбитих не було?

— Ні. Один поранений навіть кріса залишив, і я його кинула у грядку.

— Добре зробили, господине, — похвалив Чумак, а сам подумав: «Дві засідки підряд. Там кріс, і тут кріс. А най то шляк трафить...»

Та на цьому справа не скінчилася. Через кілька днів у денному наказі бунчужний Соколенко прочитав, що рій Чумака має відійти в інший терен для виконання особливого завдання.

КРАЄВИД НА ЛЕМКІВЩИНІ

НАУКА
КУ
ЛЬ
ТУРА
МИС
ТЕЦТВО

УКРАЇНСЬКИЙ ЕКСЛІБРИС

Кожний книголюб, котрий має більшу чи меншу бібліотеку, старається мати свій власний екслібрис.

Екслібрис (ex libris — з книжок), або книжковий знак, це є малий листок паперу з ім'ям власника книжки і з ілюстрацією, яка представляє в символічний спосіб духовий портрет власника, його зацікавлення, або лише характер чи призначення самої бібліотеки (наприклад — театральна бібліотека, або ботанічна). Цей листок паперу наліплюють на внутрішню сторінку обкладинки книжки.

Представити невеличким рисунком характеристику чи зацікавлення книголюбів — не є легкою справою і тому добрий, мистецький екслібрис може зробити тільки мистецький графік, або маляр. Тому, що між екслібрисами трапляються примірники високі мистецької гартости, їх збирають колекціонери як малі мистецькі твори. Таким чином сьогодні екслібрис має подвійне призначення — перше — бути наліпкою на книжку і цим стверджувати її приналежність власникові чи книгозбірні, друге — бути предметом зацікавлення збирачів як окремий, самостійний мистецький твір. У багатьох країнах існують товариства збирачів екслібрисів. Вони збирають, вимінюють між собою книжкові знаки та влаштовують періодичні виставки і дбають про те, щоб широкі круги громадянства довідалися через пресу й телевізію про найкращі екслібриси.

Екслібрис такий старий як книжка. Не треба забувати, що перші книжки були надзвичайно дорогі і власник мусів забезпечувати їх якимсь способом привласнення несовісним читачем.

Давніше за екслібрис служили підпис, або печатка власника, часом вигравірований герб. Сучасний екслібрис — це здебільша чисто мистецький твір. Його вартість залежить від рівня мистця-графіка і від смаку замовника.

В Україні перші екслібриси постали десь в XVI ст. Найдавніший датований книжковий знак походить з 1601 року з Кам'янка Подільського. Є вістки про екслібриси львівських міщан і монастирів, відомий у літературі книжковий знак монастирської бібліотеки оо.

МОДЕСТ СОСЕНКО

ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА

ПАВЛО КОВЖУН

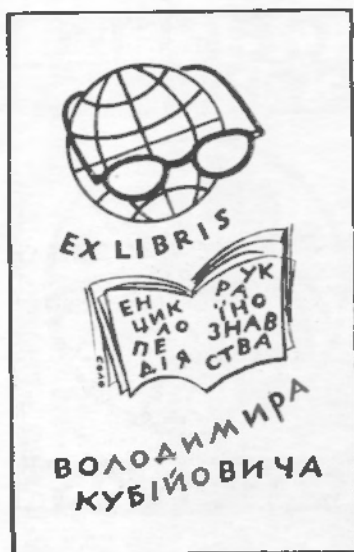
ВАСИЛЬ КРИЧЕВСЬКИЙ

ОЛЕНА САХНОВСЬКА

МИКОЛА БУТОВИЧ

АНДРІЙ СОЛОГУБ

ЛЮБОСЛАВ ГУЦАЛЮК

Василіян у Холмі. Наші екслібриси в XVII і XVIII ст. стояли на високому мистецькому й технічному рівні і не були гірші від західноєвропейських, а гравер Л.Тарасевич з Києва виконував теж праці для Західної Європи. Опанування України Москвою спричинило занепад українських книжкових видавництв і рівночасно наступив занепад екслібрису.

Відродження українського екслібрису наступило з початком XX ст. На східних українських землях почин зробив Василь Кричевський (1905-1910), а в Галичині Модест Сошенко (1908). До піонерів цієї справи належали ще Олена Кувльицьна (від 1912 р.) і Юрій Нарбут.

Пізніше над екслібрисом працювали такі відомі мистці: Іван Мозалевський, Олена Сахновська, Михайло Жук, Михайло Нечитайло-Андриєнко, Марія Котляревська, Іван Падалка, Антін Середа, Леонід Хижинський, Василь Касіян, Рубан, Кирнарський на Наддніпрянщині, Роберт Лісовський, Ярослава Музика, Павло Ковжун, Михайло Осінчук, Святослав Гординський, Лев Гец, Іван Іванець, Петро Обаль, в Галичині, Петро Холодний (молодший), Вячеслав Васьківський і Ніль Хасевич у Варшаві, Микола Бутович, Володимир Січинський, Юрій Вовк, Віктор Цимбал і Петро Омельченко на еміграції.

Між двома світовими війнами український екслібрис досяг високого рівня. Він відзначався багатою творчою уявою, декоративністю, простою ясною композицією. На виставці слов'янського екслібрису у Львові в 1929 р. український відділ викликав незаперечне признание чужої преси, а на міжнародній виставці в Льос-Анджелес у 1931 році український екслібрис (Павла Ковжуна) здобув медаль і похвальну грамоту. В 1932 р. вийшла у Львові перша монографія про український екслібрис з багатьома кольоровими репродукціями (з коротким змістом у англійській, французькій і німецькій мовах) під редакцією П.Ковжуна.

Після II. світової війни нове покоління мистців проявилось в праці над екслібрисом.

В Україні треба було ждати аж до 1960-тих років, коли то молоді мистці, виховані у мистецьких школах такими відомими майстрами як Олена Кувльицьна, Василь Касіян і Стефанія Гебус-Баранецька, відновили книжковий знак, який був у занепаді від 1930-их років

БОГДАН СОРОКА

М. КУРИЛИЧ

М. КРИСЛАЧ

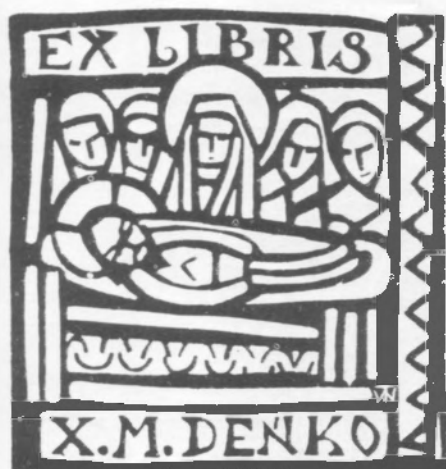

М. АНДРУЩЕНКО

EX LIBRIS
ACADEMIAE
SCIENTIAM
VCRAINENSIS
LIBERAE

ЯКІВ ГНІЗДОВСЬКИЙ

ТИРС ВЕНГРИНОВИЧ

206

(від часу сталінського розгрому діячів мистецтва).

Тепер, головню в останніх роках, щораз більше розвивається екслібрис в Україні, де він знаходить чимало замовлень і збирачів.

Відворотний процес спостерігається на еміграції. Жвава активність наших графіків у ділянці екслібриса припадала на роки 1946-1960.

В останньому десятиріччі творення екслібрисів у нас змаліло, а товариство збирачів екслібрисів перестало існувати.

В останніх роках теж і серед західно-європейського громадянства зменшується інтерес до екслібрису. Це мабуть тому, що сучасна молодь менше читає, бо її увагу займають масово розповсюджені платівки чи транзистори. Місце на полицях, де колись стояли книжки, тепер зайняли модні платівки.

З українських підсоветських мистців, котрі займаються екслібрисом є відомі: В.Вечерський, Б. Гумецький, С.Гебус-Баранецька, О. Заливаха, Карло Звіринський, С.Карафа-Норбуг, Іван Катрушенко, Г.Корінь, Іван Крислач, М. Курилич, Володимир Куткін, М.Маловський, В. Масик, Б.Нечерда, Остап Оброца, Іван Остафійчук, Б. Пастух, В.Перевальський, Богдан Сорока, В. Юрчишин, Юрій Якутович. Твори багатьох з них були на виставках у різних країнах Європи й Америки.

На еміграції працюють над екслібрисом: Яків Гніздовський, Любослав Гуцалюк, Мирон Левицький, Едвард Козак, Мирон Білінський, Юрій Кульчицький, Андрій Сологуб і Ліда Палій. В Польщі – Вячеслав Васьківський і Тирс Венгринович.

Так, як кольорова фотографія ніколи не заступить мистецького портрету людини, так печатка на книжці не заступить екслібриса. Ознакою культурної людини є її власна книжка збірня зі своїм екслібрисом.

В. ПОПОВИЧ.

УКРАЇНА З ГЛИБИНИ ТИСЯЧОЛІТЬ

Інж.З.ВИТЯЗЬ

— «А гартуватись в біді — значить
воскреснути знов!».

Рутілій Намаціан.
(Рим.поет. V-е ст.)

Одною з властивих рис характеру людини — є потяг до знання, стремління пізнати світ, в якому вона знаходиться, і то починаючи з перших кроків свого розвитку. Пізнати його таким, який у даний момент існує навкруг неї.

З дальшим розвитком культури кожний нарід, ідучи вперед і заглядаючи у майбутнє, старається пізнати, вивчити і своє минуле по тих слідах, які полишили йому його предки, чи будуть це якісь матеріяльні пам'ятки — різні споруди та ін., чи духові — різного роду писані твори чи документи або всякі усні поетичні чи прозові перекази. Ці пам'ятки і творять історію кожної нації.

Тепер для нас немає ніякого сумніву, що наш нарід має велике і давнє минуле за собою, лише чи не є він найбільшій серед цивілізованих націй на ті цінності, які кожний державний нарід бережно охороняє та передає з покоління у покоління.

Переходи різних племен та народів через наші землі і постійні війни замітали сліди попередніх цивілізацій, а пізніша нищівна по-вінь татарської інвазії залишила нам по собі голу землю... Потому, після недовгого періоду відродження нашої країни в Козацькій Державі, прийшла на менш нищівна тривала московська окупація, яка завершила похорон нашої давнини... «Не было, нет и не будет» — торкалося не тільки нашої мови, — воно охоплювало і нашу культуру, і нашу колишню цивілізацію, і всяку про це згадку та пам'ятку...

Непомітно зникли, колись чисельні в українських степах, «кам'яні баби», свідки стародавнього культу наших далеких предків... Розкопувалися не менш чисельні могили-кургани, їхні безцінні скарби або переміщувалися до музеїв одної чи другої столиці московської імперії, або й зовсім зникали... Руйнувалися та знищувалися всякі споруди, які мали будь яке історичне значіння в тому й об'єкти високої мистецької вартості... Потихеньку «очищалася» Україна і від своїх історичних документів, архівів, бібліотек...

На щастя могутній голос Великого Кобзаря, за ним і низки українських патріотів, пробудив національне сумління народних мас, струснув душі охлялих і пригнічених... В народі, а особливо у молоді, з'явився інтерес до свого минулого, стремління боронити спадщину своїх предків.

Ще більше зацікавлення своїм минулим виявляє сучасне українське молоде покоління. Не було ще ніколи у нас стільки аматорів, дослідників-археологів, — які так ретельно досліджували свої околиці

та які б утворювали зі своїх знахідок місцеві музеї. І хоч не перевелися «казьонні» археологи, та їм не так уже легко потайки вивозити награвовані чужі скарби, бо поруч із ними працюють свої українські вчені й аматори.

Тому час від часу, через вузьку шпару щільно зачинених урядових дверей, прослизне якась вістка про те, як, наприклад, в одному з курганів-могил українського степу було знайдено уцілілі останки жінки-воїни з повним озброєнням і т.д. і т.п. А не так давно лєнінградська (а не київська!) експедиція під керівництвом археолога М.А. Тихонові відкопала в Україні (Волинь, село Лепесівна) залишки стародавнього поганського храму, вітвар якого створювали великі чаші. Одна із них була покрита якимись вирізьбленими знаками, схожими на письмо. Як виявив сов.вчений Б.А. Рибakov, — це було зображення старовинного календаря, що складався з 12 місяців. Ця знахідка є одним із доназів твердження того, що наші предки в доісторичні часи, ще до того як просвітителі слов'ян брати св. св. Кирило і Методій склали для них азбуку, мали свої особливі писмена, «черти і різи», які згадуються деякими джерелами.

Таким сенсаційним знахідкам, з цілком зрозумілих мотивів, не надається відповідного значіння і широкої інформації, бо це означало б визнати за українським народом його тисячолітню праісторію.

В стремлінні пізнати правдиву історію, а особливо праісторію своєї країни, наш нарід і зокрема молодь в Україні є дуже обмежені і відсутністю своїх джерел і неможливістю доступу до чужих, які, між іншим, досить багаті на відомості про далеке минуле нашої Батьківщини.

Як один із прикладів приводимо тут твір Анрі Гарнета «Археологія відкриває минуле», де на стор. 18-й вміщена ілюстрація, яка носить назву: — «Неолітичне село в Україні коло 2500 років перед Різдом Христовим». На передньому пляні цього зображення ми бачимо поле, на якому працюють жінки, а коло них запряжений кіньми віз на колесах. В глибині видно будинки селища, до якого прямують кілька чоловіків із здобиччю, очевидно, після полювання.

Автор далі пише, що «Домашня скотина, вози, сільсько-господарське знаряддя з кременю та сосуди зі землі (очевидно з глини!) робили можливим осіле життя. Однак, деякі народи жили ще кочовим життям». Цим він підкреслює різний рівень розвитку народів у той період.

На основі цього зображення-відтворення життя тогочасного села можна вважати, що автохтонне населення України за 2500 років до нашої ери було осілими сільсько-господарськими племенами або й народом і стояло вже на вищому ступені розвитку.

Не зайвим буде тут додати зауваження, що єгиптяни, які ще кілька десятиків років тому (до відкриття шумерійської цивілізації) вважалися найбільш цивілізованим старовинним народом, почали вживати колесо тільки коло 1800 рр до Різдва Христового.

Згадує про Україну в своєму творі, «Історія Світу» т. I, другий історик, Жан Дюше. Він пише: «Українська пшениця була так як золото, що притягало Аргонавтів у Чорне море». (стор.136)

СЦЕНА З ЖИТТЯ В УКРАЇНІ 2500 Р. ПЕРЕД ХР.

В іншому місці ми зустрічаємо таке твердження, що — «Україна уже в У-му віці до Різдва Христового годувала своїм хлібом увесь відомий тоді світ»... і т.д.

Одним із найдавніших історичних джерел, з яких можна почерпнути відомості про наших предків, є класичний твір грецького історика Геродота (жив між 484-425 р.р. до Р.Х.), який подорожував багато і по Греції і по інших країнах, в тому по нашій землі. Цей знаменитий твір носить назву «Історія» та складається з 9-ти книг, кожна з яких названа ім'ям однієї з дев'яти муз. В ньому в основному він описує події греко-перської війни та відзначає ролі Атен, але поруч із тим він розповідає також і про інші народи, їхнє походження, життя, звичаї та ін. І хоч у ці розповіді включено багато мітологічних та легендарних переказів, все ж його «Історія» служить основою для всяких розвідок.

В одній із цих 9-ти книг («Мельпомена», книга IV-а) — він не тільки широко описує побут тогочасного населення України, а й подає відомості про його стародавні зв'язки з Грецією.

Ці зв'язки підтверджуються і сучасними вченими, які припускають, що індо-європейські народи, перед тим як розділитися та заселити Індію, Персію і Європу (десь коло 3000 рр. до Р.Х.), ще знаходилися спільно на території поміж Уралом і Карпатами (сер. і нижня Волга, Україна, Трансильванія), розмовляли спільною мовою та були в кочовому стані. (А.Боннар «Грецька цивілізація», т.I; «Універсальна Історія», Енциклопедія Плеяди, т.I)

Коло 2000 рр., відділившись від спільноти та заселивши долину Дунаю, — греки, які себе називали еллінами, почали посуватися до східної частини Середземного моря — на Малоазійське узбережжя, на острови Егейського моря і в саму Грецію.

Виходячи з цього, можна твердити, що той період грецькі племена були ще кочівниками. А нагадуючи собі відтворення-зображення неолітичного села в Україні, про яке ми згадували вище, можна зробити висновок, що наші тогочасні предки мали більш високий ступінь цивілізації як кочівники-греки. І, напевно, від контактів поміж нашими предками і предками греків залишилися на деякий час сліди, відбитки. І, звичайно, більші — на менш цивілізованому народі.

Цікаво пише Геродот про контакти поміж цими двома народами у зв'язку з культом бога Аполлона і богині Артеміди. Як відомо, за грецькою мітологією, Аполлон і Артеміда, діти Зевса і Лето, народилися на острові Делос в Егейському морі, на якому відбувалися пишні урочисті свята на їхню честь, з різними виступами митців, зокрема співців.

Фукідід, другий грецький історик, твердить, що вже з непам'ятних часів до святилища тих богів прибували на острів Делос чисельні прочани і з близьких островів, і з самої Греції, і з далених країн.

Про участь наших предків у вшануванні Аполлона і Артеміди знаходимо згадку в «Універсальній Історії», Енциклопедія Плеяди, т.І, яка каже, що, згідно з Геродотом (ІУ,33-34) в прадавні часи діви гіпербореїські прибули на острів Делос із дарами, спочатку Арга і Опіда, а потім, після народження Аполлона, — Гіпероха і Ляодина.

Гробницю перших, як інформує ця Універсальна Історія, ідентифікували вчені Ф. Курбі, Ш. Пікар і Ж. Реплат, які віднайшли в 1923 році і могилу других, що доводить правдивість свідчень Геродота та підтверджує існування цих античних традицій. Далі додається, що останнім етапом дів гіпербореїських в Аттиці був Празіе, трохи на північ від Торікоса, і там, власне, організувалися та звідти починалися всі прощі, які відбувалися віками аж до християнських часів. З цього можна припускати, що в перших часах прощі були пов'язані з прибуттям гіпербореїських висланців.

Більш повно та цікаво оповідає про це краєзнавець О. Знойко в своїй статті, вміщеній у сов. пресі (призначеній для закордону!). Він твердить, що Геродот у книзі «Скіфи» написав, що «ще задовго до Гомера (автор «Іліади» й «Одиссеї» співець-поет, що жив у IX-му столітті до Р.Х.)... еллінська богиня Артеміда разом із Аполлоном прийшла на острів Делос із країни скіфів, країни гіпербореїської. Артеміді і Аполлону супроводжували дві дівчини з нашої країни — Арга і Опіда, могили яких були священними на Делосі. Щорічно жителі країни Гіпербореїської привозили дари в храм Артеміди на острів Делос. Елліни так шанували послів з батьківщини Аполлона і Артеміди, що врочисто зустрічали їх, обдаровували і залишали їх у себе.

Тоді гіпербореї, жалкуючи про втрату кращих представників свого народу, почали надсилати дари без послів. Геродот підкреслює: дарунки традиційно обгорталися в пшеничну соломку. Країну Гіпербореїську він описує як таку, де сіють ще пшеницю, на півночі Скіфії.

«Геродот порівнює гіпербореїв», каже О. Знойко, «з племенами фракійськими — (предки слов'ян) (Фракія, країна що знаходилася в

півн.-східній частині Балканського півострова з річкою Гебром (теперішня Мариця.), кажучи, що і фракійські жінки не можуть обійтися без пшеничної соломи в обряді на свято великої богині. Пшенична солома вживалася як жертва для вогнищ на свято Купала, а країна Гіпербореїська була країною давнього сіяння пшениці в басейні середнього Дніпра»...

Далі О.Знойко доводить пов'язаність грецької богині Артеміді з богинею наших предків — Даною. Він пише — «Задовго до приходу сарматів і скіфів у Причорномор'я найстародавніша і найпрекрасніша богиня еллінів — Артеміда прийшла на острів Делос з нашої країни, — це була Дана наших предків».

Дана або Леля у наших предків, за словами О. Знойка, була головною богинею, Дівою, і за їхнім уявленням являла собою пасивну жіночу основу, символом якої була вода (ріка). Обряд Купала, який зберігся до наших часів, означав одруження Дани (втілення води) з богом світла — Полелем.

У греків Артеміда, яка спочатку теж називалася Дана і була також втіленням води, пізніше прибрала ім'я Артеміді, і в IV-му столітті до н.е. греки-мисливці перетворили її на богиню мисливства. Проте, в деяких частинах Греції вона залишалася як і попередньою богинею річок.

Між іншим, у Римі ця богиня була відома під іменем Діани, що дуже близьке до імені Дана.

ГРУПА ГРЕЦЬКИХ ОСТРОВІВ

За Геродотом, твердить далі О.Знойко, ім'я Артеміда греки взяли від міста Арти, яке було столицею одного з трьох царств Русі (Артанії, за арабськими географами). В Артанії купували греки мечі, пшеничний хліб, який за назвою цього міста у греків називався артосом.

Культ богині Дани, пише автор, існував у наших предків принаймні вже в II-му тисячолітті до нашої ери.

Цей поетичний переказ тим більше цікавий для нас, що О.Знойко пов'язує назву Дніпро з іменем богині Дани. Він каже, що давні писемні джерела зберегли нам стару назву ріки «Данапріс», яка походить від двох слів: «Дана» (Девонія, Діва) і слова «присно» (тоб-то — невідлучно). Ім'я Данапріс означає «завжди Дана» (завжди Діва), або «власлива Дані (Діві)», або — «невідлучна, рідна богині Дані річка».

Дослідник цей старається вияснити також і походження слова «Русь», яке, як він твердить, кілька тисяч років тому на старо-кельтській мові означало воду. Звідси і назва річки Рось, з ім'ям якої вчені пов'язують походження назви наших предків. Від цього кореня й утворилися такі слова, як — русло, русалка, роса, що містять у собі поняття води. У сиву давнину, як він пише, Русь і Дніпро, ріка стародавньої людської культури, були споріднені мітологічним змістом. У ті далекі часи, та й навіть у середньовіччі, Дніпро, «незрівняна серед рік», був відомий усім культурним народам. А тому, що кожний називав його по своєму, він, напевно, має найбільше назв як будь яка інша ріка. Так, у наших предків, як також і у римлян (які мали торговельні і культурні зв'язки з Придніпров'ям аж до II-III віку нашої ери), він був — Данапріс, у греків — Бористен, у татар — Ексі, у турків — Узу, на карті Вісконті (1381 р.) Еліце і т.д.

Є ще один момент у цій статті, що притягає увагу. Це згадування, що «в Артанії купували греки мечі...».

Як відомо, підчас своєї великої інвазії (десь коло 1200 р.р. до н.е.), греки (дорійці) ще в кочовому стані прийшли як завойовники на землю, яка пізніше стала їхньою батьківщиною. Була вона до них уже заселена населена цивілізованими народами (в тому і грецького походження), які в той час мали упорядковане життя — з містами, державним управлінням, релігійними культурами і т.д. Деякі мали своє письмо. Основні заняття їх були — землеробство, мореплавання, ремесла та ін., при чому уміли вони обробляти різні метали, крім заліза. Воно було їм незнайоме. А нові завойовники прийшли зі залізною зброєю, — вона й перемогла. І в тій перемозі яка вирішила долю грецького народу та накреслила шлях його історії, треба вважати, що неабияку роль відіграли і наші предки; вони бо вклали в руки грека залізний меч.

Так чужі джерела дають нам можливість дізнатися більше про нас самих, воскресити те, що, здається, глибоко було заховане від нас... І було б дуже відродно констатувати, що наша молодь тут у вільному світі зацікавлена у віднайденні таких джерел, які б допомогли нашому народові відновити свою загублену історію...

мгр. В. ЛЕНИК

ТАЄМНІ ГУРТКИ МОЛОДІ НА НАДДНІПРЯНщині

(Продовження)

У 90-ті роки минулого сторіччя існували таємні гуртки по всіх місцях Наддніпрянщини — більших і середніх: у Києві, Полтаві, Лубнях, Чернігові, Харкові, Глухові, Миргороді, Лохвиці, Ромнах, Прилуках та інш. Вони існували і діяли у гімназіях, фахових навчальних закладах та іншого типу школах. На переломі XIX-XX століть їх дія поширилася і на села. Але форми і зміст діяльності окремих гуртків різнилися, як також інтенсивність і тяглість були змінними хоча в усіх панував патріотичний український настрій.

Найчастіше члени гуртків займалися читанням українських журналів та книжок, видаваних за кордоном, перекладали чужих авторів на українську мову, дискутували про обротьбу з указом 1876 року, обговорювали проблеми відродження українського народу. Політичних цілей та справи самостійності України майже ніде не заторкували. У 90-ті роки минулого століття, в тих гуртках молоді про самостійність не тільки що не говорено, але й не думалося. Деякі гуртки залишали національну справу взагалі поза своєю увагою і зосереджувалися лише на проблемах соціальних.

З таємних гуртків на Наддніпрянщині розвинулися пізніше українські партії — революційно-українська, соціал-демократична, робітничая та народно-українська.

Брак політично-ідеологічної концепційності в українському молодечому русі під російською займанщиною виникав з невідрадного стану в Україні. Після розгрому українського національного руху Москвою, у шістдесятих роках мин.ст., пішов загал української шляхти та інтелігенції на політичні манівці. Вони погорджували українською мовою, відмежовувалися від маси українського народу. Лише поодинокі українські аристократичні роди плекали вперто і послідовно рідні звичаї та мову, стягаючи, при тому, на себе ворогування і насмішки. Ширшого відгомону їхня настанова не мала. Політичних партій не було, маса народу, живучи у кріпаччині, або «по-кріпацькій» системі,

не уважалася взагалі ані суб'єктом, ані об'єктом якого небудь суспільного життя.

Український патріотизм виявлявся в таких умовах лише в т. званому хлопоманстві — захопленню етнографічними студіями — у сентиментальному почутті любови до простого люду, у слуханні співу кобзарів, ношенню українських строїв тощо. Навіть найбільше відважні патріоти називали себе лише українофілами.

Федір Дудко розказує у своїх споминах, що у Глухівській гімназії переважна більшість учителів були українці. Але ніхто з них не мав свідомости національного походження. Їх можна було б назвати етнографічними українцями, а самі себе вони називали малоросами. Що ж від таких учителів могла перебрати тодішня українська молодь

Цей же автор стверджує, що єдиною групою інтелігенції в Україні, яка задержувала українську мову, було духовенство. Духовні школи в Україні могли уважатися в той час єдиним заповідником і розсадником української національної свідомости. Семінаристи були єдиними студентами, які постійно говорили рідною мовою. Семінаристи вони й оборонили її активно. У газеті «Правда», ч.2, Рік вид. IV, за 1970-ий рік, розказується, що в одній семінарії в Україні студенти почали носити смушкові шапки, подібні як селяни. Ректор семінарії (архимандрит) наказав перестати їх носити. Богослови цього наказу не послухали. Тоді ректор поставив при вході до клас сторожів, які знімали шапки і рубали їх сокирами.

Але й такі акції московських наставників, чи їх васалів-перевертнів не могли вже спинити українських богословів від їхньої праці над собою та для добра українського народу. З кожним десятиліттям таємні гуртки в духовних школах розросталися і ставали численнішими. Олександр Лотоцький стверджує у своїх споминах «Сторінки Минулого», частина третя, Видання Українсько-Науковсго Інституту у Варшаві, рік 1934., стор. 222):

«У духовних школах на Україні існували — і ніщо не могло їх викоренити — українські гуртки, що виховували в своїх членів національну свідомість, з якою вони вступали в життя та яку переводили в своїй діяльності — священників та учителів народних і середніх шкіл»

На другому місці тієї праці (сторінки 371-372) читаємо далші факти:

«До революції національні змагання молодого покоління духовного стану виявлялися з утворенню українських гуртків по духовних школах, — по цих школах були вони найчисленніші. Життя здебільшого глушило ті чисті паростки молодого віку; найгарячіші й найбільш нестримані падали жертвами зовнішнього спротиву, — до таких, напр., належать небіжчики о.Лука Скочковський, о. Степан Кедриновський (літературний псевдонім — С.Юрковиця), учитель семінарії Ів. Ротар (псевдо Сопілочна), яким належить визначне місце в історії українського національного руху; але якась частина виживала морально й фізично та творила серед духовенства кадри демократично настроєних та національно-свідомих працівників української справи. Ті українські елементи й виплили на поверхню життя церковного, коли революція відкрила для того можливості.»

Олександр Лотоцький учень духовних шкіл називає декілька гурт-

ківців по прізвищах: Крамаренко, Ботвиновський, Добрянський, Сікорський, Пашевський, Гриневич. У нього є поданих також кілька фактів про те, що ще на переломі століть більшість таємних гуртків у підросійській займанщині не мали ясних політичних цілей у своїй діяльності. Він цитує звіти двох представників окупантського режиму — начальника Чернігівського жандармського управління та голови Херсонської жандармської установи. Перший не вбачав в той час в Україні особливих проявів сепаратизму, але «українська молодь групується для вивчення «малоросійської літератури» (особливо в Ніжині в Інституті). Ті «Зібрання політичної закраски покищо не мають».

В Херсоні, за звітом другого москаля «мазепинської агітації досі не виявлено, тільки в т.зв. «українських кружках» помітно збільшення інтересу до минулого «Малоросії» та покищо лише теоретичні розмови про потребу українізації школи та суду.» (стор. 259 цитованої праці).

Доброю школою національної свідомості були в тих часах українські громади в Москві та Петербурзі. Федір Дудко, як пише, виїхав до Москви на студії «общеросом», а повернувся після трьох років свідомим українцем.

Були на Наддніпрянщині і такі виїмки, коли учні знаходили в гуртках лише завершення процесу національного усвідомлення, після того коли в них виникло пробудження стихійно, під впливом власних життєвих спостережень, або читання творів українських письменників. При чому це мусіли бути лише твори Котляревського, Квітки, чи Шевченка. Віктор Андрієвський розказує, що він почав застановлятися над українською проблематикою, читаючи «Тараса Бульбу» Миколи Гоголя.

«Українські твори Гоголя, — пише він, мали на мене такий вплив, що зробили перелім у моєму життю; як я їх прочитав, то ніби очі мені відкрилися і я став бачити те, що мені досі не було видно».

Щойно з тим пережиттям почав Віктор Андрієвський, як і багато інших йому подібних учнів, шукати контакту до існуючих гуртків, або навіть з власної ініціативи такі гуртки у своєму середовищі творити.

Безконцепційність у політичному аспекті починає в таємних гуртках підросійської займанщини зникати на початку ХХ-го століття. Головно напередодні революції 1905-го року дістають ряд гуртків виразний національний та політичний характер. Члени гуртків починають поширювати в народі літературу національно-революційного змісту, партійні відозви, прокламації, видання Женевської «Громади» тощо.

Дмитро Дорошенко стверджує, що в той час «українська молодь почала вже помало визволятися з-під гіпнозу всеросійських ідей і приходила до думки, що українці мають свої власні цілі й завдання, а тому повинні йти своїм окремим шляхом, хоча і в контакт з загально-російським революційним рухом».

На жаль про діяльність гуртків на Наддніпрянщині залишилося нам ще менше документів, як про гуртки в Галичині та Буковині. На основі знайдених джерел вдалося мені устійнити факт існування і діяльності тих гуртків лише у дуже малій кількості, хоча за всіма даними можна сподіватися, що таємні гуртки діяли в усіх існуючих тоді гімназіях, семінаріях та інших середніх школах і поза ними.

Логічний первень націоналізму

Роман Сеньків

«Це першорядної ваги факт, що здібність розумно грати з точки зору виграння є багато вище розвинена і більш загально розповсюджена між людьми, чим здібність удосконалювати правила, чи видумувати кращі гри.»

ФРЕНК НАЙТ

Двадцять років тому ворожа націоналістичній ідеології комунізму стояла в очах світу майже в zenіті своєї популярності. Не диво що світ тоді не хотів слухати голосу націоналістів. Але за останні дві декади комунізм як ідеологія (не говорячи про комунізм як політичний вияв московської нації) поступово втрачав свій чар. Причиною цього не було те, що видвигнено перед світом кращу ідеологію, але тому, що сам комунізм показався дуже поганою системою. Напад москалів на свого вірного комуністичного союзника Чехословаччину в серпні 1968 року становив лиш одну із кінцевих арій в п'ятдесятлітній симфонії практичної комуністичної ідеології.

Хоч це наявне загнивання комунізму нас націоналістів дуже потішає і наповняє відновленими надіями щодо запанування нашої ідеології, ми повинні бути дуже обережні і не бути засліпленими цим розвитком подій. Те що комунізм в очах світу замирає ще не означає що світ прийме нашу ідеологічну розв'язку. Окрім деяких поодиноких виїмків можна безпечно твердити що на загал, націоналістична розв'язка відносно Євразії ще не є широко прийнята. Постає питання: чому?

В значній мірі вина лежить по боці тих провідних верств Заходу які досі не зрозуміли ваги провокативного виникливу Москви. Але співвинуваті в цім неуспіху націоналізму є самі націоналісти. Одною з головних причин чому Західний світ не приділяє належної уваги націоналістичній є те, що самі націоналісти безпотрібно на-світлюють його односторонньо. Хоч націоналізм має два первні: логіку і віру, на-світлюється майже виключно останній первень. Майже всі аргументи націоналістів за останні дві декади характеризуються глибокою вірою але логіка чомусь прихована і не наголоше-

Щоби хтось не зрозумів зле цього концепту логіки, доцільно буде тут його уточнити. Якщо є даний нам комплект думок, логіка існує в тім комплеті: лиш тоді коли ці думки є упорядковані в таний спосіб, що одна думка веде до другої і людина може переходити від одного ступеня цієї системи думок до другого ступеня без потреби «брати щось на віру». Віра має своє місце в ідеології, але це місце не є лучником в ряді логічних аргументів; це місце може бути або на початку (наприклад віра в Бога), або на кінці (наприклад, що українська нація визволиться), або поруч логічних аргументів (наприклад – розвиток подій в Східній Європі нам логічно доказує, що там швидко котиться до кривавої революції, а віра нам дає надхнення що наш нарід не лишиться позаду в цім зриві).

На жаль, стан націоналістичної ідеології в теперішньому часі не характеризується такими прикметами здовж цілої своєї довжини «від містики до політики». Хоч з містичного боку наша ідеологія є доволі систематично упорядкована, натомість з політичного боку, окрім деяких недовершених систематичних конструкцій, головню з революційних років в час і відразу після Другої Світової Війни, наша ідеологія є неупорядкована. І власне ця логічна неупорядкованість з політичного кінця ідеологічного спектру доводить до багато непорозумінь і зайвих сварок серед самих націоналістів і також робить нашу ідеологію «примітивною» і «нереальною» в очах світу. Чому ми до цього допустили? Не через брак доброї волі і не через брак відповідно кваліфікованих людей, а тому що ми не зрозуміли правильно наші функції як руху. Ми досі не зрозуміли суті проблеми яка була поставлена перед нами від того моменту коли ми почали себе уважати «націоналістами-державниками» а націоналізм як політичний рух. Намір цієї статті є кинути світло на цей ключевий аспект нашого дальшого існування як руху з політичною силою.

Цитата Френк Найта, одного із найповажніших американських економістів цього століття, охоплює в кількох ясних словах це баламутство в яке ми як рух заплуталися. І ми до сьогодні ще не вилзли з цього бо не розрізняємо між тими двома основно відмінними типами рішень які запримітив Френк Найт. Щоб вияснити краще цю основну відмінність подивімся на життя, на дану суспільну систему, як на гру.

Кожна гра має свої специфічні правила (частина яких є змінна) яких гравці дотримуються так довго, доки їм залежить на тім щоби гра продовжувалася. В рамках цих правил кожний гравець виробляє свою стратегію щоби створити для себе найсприятливіші умовини. Це є перший сорт рішень – виробити собі оптимальну стратегію в рамках даної системи правил. Цей рід рішень можна назвати культуруванням і то що керує цим процесом рішень є мікрораціональність, тобто раціональність поодиноких частин даної системи.

Але є ще один рід рішень цілком відмінний від вище згаданого. Уявім собі що ці гравці, після деякого часу, зазримують що деякі аспекти гри не відповідають позитивно деяким їхнім вартостям (наприклад, можливо що бідні стають біднішими; можливо що дана класа посідає надмірний рівень привілеїв, а за мало обов'язків і тягарів; можливо що обставини занадто обмежують свободу для всіх громадян і т.п.) Ці гравці тоді будуть мусіти винести рішення в який

спосіб змінити правила на кращі результати. Цей рід рішень можна назвати плянуванням, а те що керує правильністю цього роду рішень є макрораціонал, тобто раціональність уряду як пляновика для цілої системи. Відмінна від макрораціоналу є макрораціональність; те що керує цілою системою (не урядом чи елементарними частинами системи). Тому навіть в найдемократичніших країнах макрораціонал не все мусить покриватися з макрораціональністю.

З цього бачимо, що плянувальні рішення є безмежно більш скомпліковані чим кулуарувальні рішення. Кулуарувальні рішення характеризуються тим, що можна обчислити чи дане рішення є оптимальне чи ні. Плянувальні рішення натомість характеризуються тим, що всякі обчислення не є обґрунтовані в існуючому стані а в правдоподібному майбутньому стані. Тому ці обчислення ніколи не можуть служити як незаперечні докази правильності плянувального рішення. Але це не означає що всі обчислення є зайві. Вони є конечні, але їх треба відповідно кваліфікувати. Якраз в цій плястичній сфері лежить функція «віри» щодо пляновиків. Віра повинна показати їм напрям в якому правдоподібно лежить оптимальна розв'язка яку цифри ніколи не можуть «екс анте» беззаперечно обґрунтувати.

Наш рух в своїй активності мусить виносити рішення першого роду і теж рішення другого роду, але ми мусимо врешті навчитися розрізнявати ці дві функції. В цім сенсі розіпки і критика чи ми не пішли проти наших ідеологічних основ, вступаючи в СКВУ і подібні справи є абсурдні і розминаються з доцільним питанням. Тому що ми пропонуємо нову ідеологію для світу, тобто новий принцип для організування людського життя (життєва гра), ми мусимо плянувати. Без плянування, ми ніколи не удосконалимо нашої ідеології до тої міри, що вона буде ясна та логічна і нам самим і тим котрих ми хочемо переконати про правильність нашої розв'язки.

Але наш рух теж є гравцем у «політичній грі» і тому ми теж мусимо займатися кулуаруванням. А це вимагає щоб ми мали відкриті очі на всі дійсності, на всі реалітети даної політичної ситуації в якій ми знаходимося. Якщо ми цього не будемо дотримуватися то ми де факто відрінаємося можливості виробити собі оптимальну стратегію для досягнення наших цілей. Очевидно що наші плянувальні рішення повинні бути присутні а не відсутні коли ринасється оптимально стратегія. Вони повинні бути тим пляном в рамках якого набирає форму стратегія а відтак тактика, але ці плянувальні міркування не сміють заступати наші кулуарувальні рішення бо це є політичне самогубство; це є тупцювання на однім місці а не прогрес; це є вперта і найчорніша форма неосвіченности а не державницька думка. Лиш тоді коли ми на кожнім кроці будемо розрізняти між цими двома сортами рішень, будемо поступати як дійсні націоналісти — державники, лиш тоді матимемо респект других гравців в політичній грі, і лиш тоді можемо сподіватися політичних успіхів тут на Заході і серед революційно настроєного українського народу. Рівнобіжно з зігниванням комуністичної ідеології на Сході та лібералістичної на Заході витворюється занум в який ми маємо знамениту нагоду вло-

Іконостас, гагілки і великодний стіл

Цьогорічний Великдень виглядав для громадянства Парижу і околиць дещо інакше як попередні. До того спричинилися три речі.

Насамперед, для тих що живуть за Парижем і не мають нагоди часто тут побувати, була велика несподіванка. А саме, новий іконостас, майже викінчений, освітлював своєю красою нашу церкву. Належить погратувувати Маєстрові О.Мазурикові за його цінний твір о. Шамбелянові М.Левенцеві за успішні заходи і клопотання, без котрих не могла обійтися така велика реалізація. З таким скарбом, катедра Святого Володимира Великого тепер не постидається серед культурно-мистецьких пам'яток Парижу.

Друга несподіванка очікувала Парижан зараз після свячення пасок. Юначки сумівського гуртка «Верховини» вийшли з церкви в народніх строях, рядом ішли поміж народ, співаючи веселих лісень

ПАРИЖСЬКІ СУМІВКИ ВИВОДЯТЬ ГАГІЛКИ

Так зайшли до скверу Тараса Шевченка, біля церкви, де почали, за нашим гарним звичаєм, виводити гагілки. Це перший раз таке в Парижі робиться і багатьом старшим пригадалися молоді роки і рідні сторони. «А вже весна, а вже красна...», милі голоси наших вродливих сумівок чарували всіх присутніх і притягали перехожих французів. Через кілька хвилин, всі линули думками в Україну, а в

жити наш дар для добра людства, нашу націоналістичну ідеологію, і тим запевнити правильний порядок і справедливість у світі мабуть на сотки років. Але цю місію України ми не словимо, якщо крім серця не будемо визнавати розум як рівноправний первень нашої ідеології.

багатьох появились на очах сльози. Цей виступ підготувала подруга М.Фідик, референт Юнацтва КУ.

По гагілках, всі як один, прямували до залі сусідньої французької парохії, де пані Союзу Українок вже від рана приготувляли Свячене, організоване Крайовою Управою СУМ. Сподівалися 200 учасників; зголосилося біля 300... Але наші пані вміють собі дати раду і якнайсердечніше задовольнили всіх присутніх.

До нас завітали достойні гості: – наш Єпископ Кир Володимир, Монсеньйор Декан, представник паризького Архієпископа Кардинала Марті, Монсеньйор Марешаль з Слов'янської Бібліотеки, Отець Шамбелян Левенець, Капелян СУМ, наші і французькі священики, полковник Солонар голова УЦГК у Франції, пан редактор Косик, і представники різних українських установ. Спільну зустріч відкрив друг Іван Пастернак, заступник голови КУ, дякуючи присутнім за численну участь і підкреслюючи: «...стремління української молоді боротись до кінця без пощади і дійти до воскресіння Правди і воскресіння Батьківщини». Після молитви-благословення почався смачний обід. Пані Союзу Українок вклали свій великий труд і посвяту, і відмовилися взяти винагороду, передавши повністю зібрану для них суму для потреб СУМ.

Першим з промовців був пан редактор Косик; привітав всіх від Головної Управи ОУФ-у, навіязавши до попередніх років, коли свячене традиційно організував ще ОУРФ. Полковник Солонар в своїй промові виявив радість бачити молодь в дії, йдучи слідами своїх батьків. «Наша молодь готова перебрати від нас прапори котрі ми до сьогодні зберігаємо, і понести їх аж до золотоговерхового Києва...» Пізніше Монсеньйор Декан передав привіт від Кардинала Марті висловлюючи своє особисте задоволення бути поміж Українцями. Бажав нам триматися свого рідного і дійти до нашої мети.

Інакінці, Отець Шамбелян Левенець, підкріпив сумівців палкими словами, бажаючи успіхів у праці підкреслюючи значіння гасла: «Бог і Україна це два найбільші сква що видніють на ваших прапорах і слова ці повинні бути записані не лише на прапорі але і у ваших серцях і в серцях усіх.» «Ніхто так, як український нарід не має права сподіватися радості яка випливає з Христового Воскресіння бо ми зберігаємо непохитно віру в перемогу...» «...бажаю Вам усім щоб Воскреслий Христос був постійно з Вами... радію Вашою активністю і бажаю її в майбутньому...»

Виходячи з залі, ніхто не оминув нашої виставки, що її приготували юначки паризького осередку СУМ, на котрій були писанки, вишивки, картки, образи, ікони, книжки, ляльки, тощо. Успіх цієї виставки треба завдячувати Центральній Управі СУМ, Крайовій Управі Німеччини і Союзові Українців у Великій Британії, котрі надіслали нам чимало різних речей; як також сумівкам, котрі при цій нагоді навчилися вишивання і писанкарства.

На всіх Парижан цей Велидень зробив якнайкраще враження і залишить у них гарний та приємний спомин, заохочуючи нас ще такі їм подібні свята влаштовувати в майбутньому. Головне те, що братні організації ОУФ, ОУРФ, СУФ і СУМ взяли до цього разом, залишаючи на боці не потрібні спори з минулого, чим зробили перший крок до оживлення української громади в Парижі і Франції.

Сповняємо обов'язки – а тоді ставимо наші вимоги

Про ювілейну імпрезу, що відбулася 27.XI.70 в Волвергамптон, пишемо дещо з опізненням, бо були на це причини. Одначе було б кривою для Осередку, трикратного першуну і прапороносця СУМ В.Британії, не згадати про його працю на протязі 20 літ його існування.

Згаданого дня в неділю, місцевий парох о. др. І. Музичка відправив Богослуження в наміренні сумівської молоді, що прибула в комплеті в своїх одностроях. По полудні відбувся ювілейний концерт при виповненій вщерть залі Відділу СУБ. Відкрив його голова О-ку д. С.Савчук, привітавши гостей і молодь. З доповіддю виступив перший ланковий, а тепер Булавний Ю.СУМ д. М. Титно.

В 1950 році СУМ був організатором громадського життя в цій місцевості, де створилася ланка СУМ «Сіроманці», а з її ініціативи постав Відділ СУБ, а відтак розвинулося також релігійне життя. Був це час збройної боротьби УПА проти окупантів, а зв'язкові ОУН принесли з України «Звернення до Української Еміграції» за підписом ген. Т.Чупринки. В дусі того звернення й відбувалася вся праця нашого Осередку на протязі 20 літ. Нашим ідеалом було наблизити молодь до якости перших сумівців зліквідованого Москвою підпільного СУМ.

ТАНЦЮВАЛЬНИЙ ГУРТОК СУМ ВОЛВЕРГАМПТОН. КЕРІВНИК - О. МАСЛЯНИЙ

В тому напрямі йшли наші усі зусилля. Ми були одні з перших, що на терені Англії вже в 1950 році створили Міжнац. Протестаційний Комітет і організували величаве віче в обороні України і поневоєних Москвою народів, про що заговорила англійська преса. Ми не одноразово відбивали комуністичні затії і здобували для себе публічну олінію. Зокрема в час корейської війни і з нагоди приїзду Булганіна і Хрушова.

Як признання для нашої праці і розуміння організаційного пов'язання наш Осередок ставився неодноразово за приклад для інших Осередків. Обіжником з 21.1.53 КУ СУМ повідомляла всі осередки так: «Радимо всім зазізнатися докладно з піврічним звітом, що був виготовлений Комітетом осередку ч. 88 в Волвергемптоні, не на вимогу КУ СУМ, але з почуття обов'язку та розуміння завдань по відношенні до праці і субординації Осередку Крайовому Комітету... «На ділі Комітет Осередку СУМ у Волвергемптоні доназує, що бран власної домівки не може бути перешкодою в вдіяльності сумівця. Вони засвідчили на пранктиці, що добра воля, охота до праці і жертвенність перемагають всі перешкоди...» «Нехай приклад осередку з Волвергемптону буде для вас зразком як належить виконувати зарядження Крайового Комітету і переводити в життя власну корисну ініціативу»...

В другому періоді діяльності, Управа Осередку звертає особливу увагу на Юнацтво СУМ. До корисних ініціатив Осередку належить зарахувати наступні точки:

1. 1953 році осередок фінансово допоміг Крайовій Управі видати книжечку Д.Донцова «Туга за героїчним». Сторінок 160.
2. В час запрошення посадника міста з відвідинами нашої громади в 1969р. внесено прохання щоб одну з вулиць чи кострийсь із скверів в місті назвати іменем Т.Шевченка. Цю думку була також підхопила англ. місцева преса і це питання чекає своєї реалізації.
3. Досі юнацтво перевело між собою надобовязкові 4-ри збірки. Перша в сумі ф.5.00 була призначена на потреби КУ. Друга в сумі також ф.5.00 для Музею і бібліотеки ім.Т.Шевченка при Централі СУБ. Третя цьогорічна різдвяна в сумі ф.15.00 призначена і передана на фонд Оборони Переслідуваних Українських Патріотів Москвою. Чеуверта збірка, цебто цьогорічна писанка в сумі ф.10.00 призначена для Музею і Бібліотеки ім.Т.Шевченка на закуп творів Лесі Українки з нагоди ювілею 100-ліття з дня народження.
4. В час шкільних Великодніх і Різдвяних відпусток, щоб молодь не дармувала, були Булавою приготовлювані питання, на які юнацтво приносило відповіді, а тим самим поширювало своє знання з українознавства.
5. Відбування кварталних конференцій з батьками сумівської молоді.
6. Все старше і молодше юнацтво купує і читає «Крилаті», а дружинники «Авангард». В нашому Осередкові є така настанова: кожний юнак чи юначка які приходять в лави СУМ автоматично стають читачами «Крилатих» і постійно їх дістають від кольпортера.

Заняття з Юнацтвом СУМ від першого дня його існування відбуваються безпереривно крім шкільних відпусток, цебто кожної суботи.

Виховання проходить не тільки в національній ділянці, а також в духово моральній, завдяки всес.о.др. І.Музичці. Сумівська молодь не опускає ні одного Богослуження, ні одної національної імпрези. Виховники завжди стараються бути прикладом.

Голова Крайової Управи д.Я.Деременда на ювілейному прийнятті Відділу СУБ місяць перед ювілейним концертом СУМ у своїй привітальній промові сказав, що Волвергамптон ніколи не пишався великими хорами і балетами, але за те має ідейну молодь з чого може бути гордий.

Другою точною програми була коротка доповідь в англійській мові, яку дуже влучно виголосив дружинник Богдан Нагайло. Старше й молодше юнацтво виконало на зміну 14 точок, виступаючи хором під керівництвом д.М.Кузика та з танцями під керівництвом д.О.Масляного у переплітуванні рецитаціями. В часі концерту виступали з привітальними промовами представники громадських установ і почесні гості, покоління.

Крайову Управу репрезентував і виголосив привітальне слово заступник голови д.М.Гринюк. Він також був першим секретарем Організаційного Бюро що ставило перші кроки сумівської діяльності на терені В. Британії. Шановний гість з вдовоменням згадав про пройдений етап нелегкої праці від самого початку та незмінні завдання СУМ-у на будуче. Була також присутня подруга В. Гринюк, дружина заступника голови, довголітня редакторна сторінка «Голос Молоді» при «Українській Думці». Відтак вітала ювілей осередку пані І.Польняк, довголітня Управителька місцевої Школи Українознавства, якій Осередок дуже багато завдячує. Вітав також голова Відділу СУБ п.Д.Павлів, голова Відділу ОБВУ п. О.Циган, від Гуртка ОУЖ пані О.Нагайло, а від сусіднього осередку СУМ з Геднесфорд, біля Каннон, голова д. І. Бутинський.

При Осередку існує хор, танцювальні гуртки старшого і молодшого юнацтва, існувала також дружина копаного м'яча; музичний гурток. Молодь СУМ стала прикрасою організованого життя і бере участь в усіх ділянках культурно-освітнього життя, дружинники працюють в школі Українознавства, а також виховниками з молодшим юнацтвом. На протязі двадцять літньої діяльності Осередку відносили з Крайовою Управою постійно були дружні і ділові. Осередок придержувався завжди одної засади: зани ставити вимоги до свого зверхного чинника то в першу чергу треба виконати зарядження й обов'язки перед Н.Управою. Така настанова завжди сприяла тісній співпраці на користь СУМ як цілості. Вона видвинула також Осередок в передові лави.

Доводиться також згадати і про тих друзів, які в окремих роках очолювали Осередок, а також тих, які на протязі двох декад постійно чи з перервами викладали свій труд і працю. Головами Осередку були М.Титко Ланковий першої ланки, М.Тначук, бл.п. М.Волошин, О.Масляний, М.Кузин, С.Хлимко, Т.Могилович, а четвертий рік з черги д.С.Савчук. На відтинку молоді від перших днів викладають свої сили д.д.М.К. Кузик, О.Масляний, І. Ляц, а дещо пізніше под. А.Антонів, М.Титко, В.Нагайло, Т.Козубовський, М.Волошинович, Г.Ковальчук. З молодих дружинників Т.Мікулін, Б.Нагайло, Р.Яцин, Ю.Пеленський, Т.Козубовський, В.Гумен, а також з перервами працюють поодинокі дружинниці.

«Закріпити здобуте!»

Загальні збори осередку СУМ мають бути цілорічною ілюстрацією вмілости у веденні культурно-освітньої та виховної праці та вмілої розв'язки всіх важливих проблем, які ставить організоване життя.

Найголовніше це зуміти зцементувати в одну, як граніт тверду цілість, все членство, щоб воно було свідоме своїх обов'язків. Гадаю, що в такому дусі пройшли цьогорічні Загальні Збори нашого Осередку. Звіти Управи і Булави Осередку, хоч не були дуже короткі, були ясні і речеві.

Осередок начислює 29 сеньйорів, і 68 старшого та молодшого юнацтва. Суттєвим у звітуванні вважаю, підкреслення Булавою Відділу Ю.СУМ, що сумівські заняття відбувалися на протязі цілого року безпереривно, за винятком шкільних відпусток. Така тяглість у виховній роботі має першорядне значення. В діловому році відбуто 42 занять та 48 проб співу і танків. До осередку приходило по 40 примірників «Крилатих» та 15 прим. «Авангарду». Майже всі сеньйори та юнацтво мали вплачену членську вкладку.

За сумівські видання та іншу літературу, за однострій та всі належності до Крайової і Центральної управи були сплачені. В третю декаду свого існування осередок вступив без ніяких задовжнень перед Крайовою Управою, як добре zorganizована клітина, свідомо своїх завдань. В праці о-ку було чимало корисної ініціативи. Крім загальної збірки на «Коляду» і «Писанку» юнацтво із заощаджених грошей перевело між собою збірки на потреби К.У. і на фонд Музею і Бібліотеки ім. Т.Шевченка при Централі СУБ.

За висланий управою від всієї громади альбом з 48 світлинами для Верховного Архієпископа з побуту у Волвергемптоні — Верховний Архієпископ в листі-подяці писав: «Хвальна Управа! Прийміть щире подяку за прегарний Альбом, що в Музею Українського Католицького Університету буде свідчити про Вашу Організацію і про Вашу працю. З Архієрейським Благословенням. (Власноручний підпис)»

Осередок начислює 68 старшого й молодшого юнацтва 29 сеньйорів, які відпочатку існування осередку сповняють свої обов'язки, а тим самим дають приклад жертвенности для своїх вихованців. Нашим девізом діяльності — не зупинятись на досягнутому, а йти далі вперед. Перші плоди нашої праці вже видні в кроках молодшої генерації СУМ. А тому ювілей нашого осередку був відмінний від звичайних ювілеїв.

Можна б навести ще багато більше гарних прикладів зі звітів Управи й Булави, але розмір допису не дозволяє. Треба згадати, що Збори особисто вітали всес. о. д-р І.Музичка, управитель місцевої Школи Українознавства пані І. Польняк, голова Відділу СУБ п. Павлів, представник станиці Пласту п. Р.Дубіль, від Гуртка ОУЖ пані Сидор, а від ОБВУ п.О.Циган. Всі представники висловились з признанням про діяльність Осередку.

В своєму привітальному слові Отець душпастир порушив дуже цікаве питання, а саме: що дуже важною виховною практикою є так зване закріплювання. Це знає кожний вчитель, що в переведенні лекції важливим є закріплення матеріалу. Це відноситься також до виховання. Закріплення має своє місце і в інших ділянках людського життя, а також в політиці. Нераз державу можна легко здобути, але не так легко її закріпити. Наше козацтво — говорив отець Душпастир — було славне своїми військовими осягами — могло здобути пів світа, але бракувало йому власне тієї політичної здібності закріплення здобутого. Ми бачимо брак тієї прикмети в нашій виховній праці на різних відтинках. Ми зуміли навчити рідної мови, але спостерігаємо, що діти в пізнішому віці рідко її живляють, а то й цураються. В дитинстві ми вложили добрі і гарні моральні і релігійні засади і ми є свідками чималих заломань в пізнішому. Ми виховали зерно національної окремішності і можемо з великим розчаруванням почути з уст молодого юнака «ай ем брітіш». Це не видумані приклади підкреслив промовець. Вони на гадку промовця є тим слідом браку закріплення вложених в душу виховних вартостей, беручи виховну працю загально, а не одного осередку. Варто б і треба б над тією справою нам усім пильно призадуматись і внести в нашу виховну працю те окреме старання закріплювати великим трудом вложені виховні вартості в душу дитини. Закінчуючи своє слово всес. о.д-р сказав: Мусимо на основі перших наших страт чи невдач, внести в нашу виховну працю цей процес — методу і дію закріплювання.

Новообрану Управу знова очолив д.С.Савчук, а булаву д.М.Титко з черги третій рік. Крім кількох сеньйорів до Булави вибрано наступних дружинників: Т.Мікулін, Б.Нагайло, Р.Яцик, Ю. Пеленський, В. Гүмен, Т.Козубовський, Орися Ільків і Марія Данилів.

При кінці Зборів була схвалена одноголосно резолюція в якій сказано, що збори вповні піддержують Заяву українського католицького духовенства у В.Британії в справі створення Патріархату УКЦ на чолі з Архієпископом Йосифом Сліпим. Збори закінчено національним гимном. Гадаю, що ці Загальні Збори належать до дуже культурної, гарної та поучаючої імпрези.

ТАРАС МІКУЛІН
(Заступник Булавного)
Волвергамптон

Микола Франкевич очолив нову КУ СУМ

З'їзд висловив обурення з приводу обмеження свободи дії Верховного Архієпископа.

В днях 29-30 травня 1971 року у 25-у річницю відновлення Спілки Української Молоді на еміграції відбувся в Мюнхені 14-ий З'їзд СУМ у Німеччині. Програма З'їзду складалася з перевиборів Крайової Управи, Контрольної Комісії та Виховної Ради, і з відзначення ювілейної річниці відновлення СУМ.

З'їзд відкрив Голова КУ СУМ Роман Дебрицький, привітавши делегатів і гостей. З'їздом провадила Президія в складі: д-р. Григорій Васькович — Голова (Мюнхен), Надія Ковальчук — Заступник (Авгсбург) Маруся Лютан і Петро Матичак — секретарі (Мюнхен).

Між прочитаними привітаннями були привіти від Верховного Архієпископа Кардинала Йосифа Сліпого, Преосвященного Владики УАПЦ Ореста, Світового Конгресу Вільних Українців, Союзу Українців Великобританії, ГУ СУМ Америки, КУ Канади, Австралії, Франції, міністерства внутрішніх справ для втікачів з Бонну, міністерства внутрішніх справ з Штуттгарту, міністерства праці з Мюнхену, Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету, о.пр. Михайла Гілтайчука з Нового Ульму, Українського Католицького Душпастирства з Гільдегайму, видавництва «Шляху Перемоги», Світського Апостолату Жінок, Братства Української Католицької Молоді, Організації Українських Жінок у Штуттгарті, від проф. Бобеляка і п. Миколи Фарими.

Після вибору комісій номінаційної, бюджетової й резолюційної Секретар Президії відчитав протокол 13-ого З'їзду Делегатів. Слїдували звіти уступаючого Голови Романа Дебрицького і Голови Контрольної Комісії Івана Холявки. По дискусії над звітами було схвалено абсолюторію уступаючій Крайовій Управі.

На пропозицію Номінаційної Комісії обрано Крайову Управу у складі: Франкевич Микола — Голова, Шупер Роман : заступник і референт Дружинників. Лютан Маруся : секретар, Матичак Петро : референт юнацтва, Дебрицький Роман : Фінансовий референт, Дукаль Степан — господарчий референт, Злепко Дмитро — культ-освітний референт, Ковальчук Надія — пресовий референт, Богдан Хрептовський — член Франкевич Степан — член, Філь Христина — заступник члена, Шупер Хр. заступник члена. Контрольна Комісія : Костюк Степан : голова, Холявка Іван і Марнів Іван — члени. Виховна Рада : д-р. Васькович Григорій — голова, Мудрик Степан — заступник, Холявка Надія і Лавриненко Віра — члени. Одночасно З'їзд вибрав делегатів на Конгрес СУМ: Франкевич Микола, Шупер Роман, Злепко Дмитро і Ковальчук Надія.

СУМІВСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В БОННІ В ОБОРОНІ ДІЯЧІВ КУЛЬТУРИ.

Підчас сесії З'їзду прибув Голова Центральної Управи, висловив Делегатам привіт від ЦУ і вказав на пройдений шлях нашої молодечої організації. Рівно ж звернув увагу на події в Україні і на подібність ідей, за які бореться молодь там, і які СУМ має за основу своєї дії.

Після схвалення діяльності бюджетової й резолюційної комісії новообраний голова Микола Франкевич сказав З'їздові подяку за довіря і запевнив дальшу співпрацю як з молоддю так і з сеньйорами СУМ.

Відтак Голова Президії д-р. Григорій Васькович закрити цю частину З'їзду, висловивши вдоволення Президії за ділове і дружнє переведення виборів.

Ввечір цього самого дня учасники З'їзду і гості відзначили належно 25-у річницю відновлення Спілки Української Молоді на спільному прийнятті і Концерті.

Привітальні промови виголосили: о.Канцлер С.Дмитришин від Владки УКЦ Кир Платон Корнилюка, о.прал. Адам від Бюра Католицької Екзильної Молоді, о.митр.прот. Дубицький, УАПЦ, проф. Шах, Голова Управи «Рідної Школи», інж. Комаринський від КПС, В. Лавриненко від ОУЖ, А.Гайдамаха від НАСУС і КУ СУМ Бельгії, Б.Лисяк, Голова Братства Українських Дивізійників з Америки, Ю. Пономаренко від БУКМ, д-р. Коновалець, і Голова ЦУ СУМ мгр. Омелян Коваль.

Вміжчасі співав сумівський хор під орудою д-ра М.Філя та квартет СУМ з Н.Ульм.

В неділю рано о годині 8.30 о.Канцлер Дмитришин відправив панахиду на могилі сл.п. Степана Бандери, де відбувся апель та складення вінка. Рівно ж сумівці склали квіти на могилах сл.п. проф. Г.Ващенка, сотн. І.Галушки і Я.Бенцалю.

По обіді о годині 14-й в приміщенні УВУ відбулась Конференція Голів і Ланкових СУМ із Крайовою Управою, де взяв також участь Голова ЦУСУМ мгр. Омелян Коваль. У дискусії брали участь старші і молодші члени СУМ, висловлюючи свої думки відносно дальшої діяльності СУМ. Конференцію закрити Голова ЦУ, зробивши підсумки і вказав на наші завдання у ближчій майбутності.

На кінець учасники і гості Конференції відспівали національний гімн.

Крайовий З'їзд СУМ і нова Управа

Праця Спілки Української Молоді в Аргентині знаходить чимраз більше розуміння серед громадянства, а також серед dorостаючої молоді. Сумівські відпочинково-виховні, а також вишкільні табори ввійшли уже в традицію і є одним з поважних засобів у збереженні українськості серед нашої молоді.

В дні 7-го березня ц.р. відбувся 2-ий Крайовий З'їзд СУМ в домі «Просвіти» в Буенос Айресі, на якому обговорено всі актуальні справи організаційного і виховного порядку та з'ясовано становище до загально громадських справ нашої спільноти в діаспорі. З'їзд виявив одностійдність в плануванні і вирішуванні всіх питань та обрав нову Управу з поміж дружинників СУМ. Молоду Крайову Управу очолив д.Оруфрій Стрига, а в її склад увійшли: Паук Наум - заступник, Михайлів Марія Тереса - секретар, Савчук Михайлина - заступник секретара, Пац Марта - скарбник, Дзямара Степан - головний Булавний, Тауридзька Ліда - головна виховниця, Кашуба Віктор, Маркович Євген і Кізюк Марія - члени управи.

В своїх привітах, З'їзд висловив вітання українському народові і вірність Україні, заявив солідарність з українською молоддю в Україні, що бореться проти ворожого московського гніту, привітав Ієрархів обидвох українських Церков, а зокрема Блаженнішого Верховного Архiepіскопа Кир Йосифа Сліпого, привітав Голову ЦУ СУМ і всю сумівську молодь в світі та Управу Т-ва «Просвіта» в Аргентині і інші молодечі організації в тій країні.

Прийняті резолюції коротко охоплюють найважливіші проблеми сумівського життя в Аргентині. З'їзд поручає своему членству плекання української мови і користування з навчання в Рідній Школі, завзиває батьків до співпраці з СУМ щоб виховувати дітей в дусі українського патріотизму, звертає увагу виховників на стисле придержування засад і методики що їх визначає Правильник ЮСУМ, завзиває всі клітини до тісної співпраці між собою а членство до відбування щорічних таборів СУМ. Резолюції кінчаються закликом до всіх сумівців включатися в протестну акцію проти переслідування українських патріотів в Україні та за звільнення Валентина Мороза та других культурних діячів переслідуваних окупантським режимом в Україні.

З'їздом, що проходив у діловій та дружній атмосфері проводила Президія в складі: д.Осип Галатю, предсідник і под. Наталя Крайник, секретар.

Для поживалення діяльності серед молоді, рішено зорганізувати дружину Фізкультурників-Ратників, яка мала б завдання розвинути окремі ділянки спорту, а також бути інструкторами для ЮСУМ. В загальному нова КУ СУМ робить наголос на вишкіль впорядників і виховників, щоб відповісти високим завданням СУМ в Аргентині.

СУМІВЕЦЬ

СТОРІНКА КРАЙОВОЇ УПРАВИ СІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПРИ ТОВАРИСТВІ «ПРОСВІТА» В АРГЕНТИНІ

При «Українському Слові» в Аргентині в третій рік появляється сумівська сторінка. Її назва — «Сумівець», і появилoся вже 9 чисел. Ось перегляд статей останнього числа: «Наш журавлинний лет» — пера І.Рокуша — головного булавного СУМ, про відбутий табір «Журавлинний лет», що начислав 36 учасників. Вірш дев'ятирічної Лесі України «Надія». Д-р Ярема ділиться з читачами про спільно відбуту з ТУСМ-ом ватру, а впорядниця Маруся враженнями про виховну роботу серед свого роя. Є на цій сумівській сторінці деякі дані про початки СУМ-у, та ширший звіт головного виховника — Л.Тауридської. З'ясовано аналізу журавля в українській символіці. Окрім різних цікавих відомостей друкуються в тому числі резолюції з 2-ого Крайового з'їзду СУМ-у та привітання. Шість знімок ілюструють таборове життя в його красі і дії. Є також вірш Л.Українки: «Стояла і слухала весну». Сторінка вийшла під редакцією головного виховника. СУМ в Аргентині відновив свою діяльність нещодавно, але осяги його вже помітні.

«Сумівцеві» — бажаємо успішного росту!

„ШЕСТИДЕСЯТНИК“

Для дружинників-культурників в різних країнах цікаво знати що заходами міжосередкової дружини культурників СУМ Америки «Шестидесятники» ім. Василя Симоненка виходить бюлетень «Шестидесятник». Бюлетень подуманий як місячник. По кінець лютого 1971 від жовтня 1970р. появилoся 4 числа. Що знайдете в ній? Турботу за розвиток української культури серед молоді. Редактором є В.Курило — голова Дружини. Бін докладає всіх старань, щоб бюлетень зробити доступним та цікавим. Позитивний підхід і намагання зацікавлювати молодих сумівців, об'єднати друзів з тими самими зацікавленнями, щоб внести свій вклад до сумівського і суспільного життя. Проблематика бюлетеню цікава й на часі; вона не обмежується лишень до з'ясування обставин але далеко направлена вперед.

Крім цікавої статті д-ра М.Кушніра «Проблема збереження української національної субстанції в діаспорі» (культурно-суспільний аспект), листа голови ЦУ СУМ до Дружинників «Шестидесятників» та інших тем в ч.4. «Шестидесятника» є інформація про перший осередок праці Дружинників-Культурників в Чикаго. Перші сходини того Осередка відбулися 17.XII.70, а другі тиждень пізніше. В програмі сходин були організаційні питання, а також план праці. Рішено включитися в підготовку 100-их роковин Лесі України, простудіювати творчість свого патрона Василя Симоненка та співпрацювати з редакцією «Авангарду» готуючи статті на теми української культури.

Українське студентство в Європі

3 нагоди З'їзду СУСТЕ в Римі _____

«СУСТЕ: програма дії та проекти»

СУСТЕ (Союз Українських Студентських Товариств Європи) був заснований 1960 р. в Парижі під іменем СУСЕ, що замінено на З'їзді 1963, в Лювені, на СУСТЕ. Союз цей заснований з метою творити й закріпити студентські організації по університетах Європи, де тільки знаходилися українські студенти, та відновити й повести позитивно-творчими руслами їх життя. Засновники СУСТЕ керувалися двома основоположними ідеями при заснуванні нової організаційної побудови.

Перша ідея — це підготовка в площині організаційній, для охоплення всього студентства вже існуючих студентських організацій у рамки організації студентів цілої Європи, для створення організації студентів в тих країнах, де такої ще немає та для сентралізування життя студентства в руках керуючих органів, що будуть репрезентувати студентів внутрі й назовні та вестимуть фактичну провідну роботу.

Друга ідея — вказувала на konieczність закривізування студентської молоді взагалі внутрі та піднесення її до відповідних суспільних завдань, і бути формою зовнішнього вияву для роботи студіюючої молоді.

По десятилітнім існуванні СУСТЕ пора проаналізувати роботу та стан європейського студентства, висловити критичні зауваги в ділянці фактичної роботи СУСТЕ і в підході до праці.

Звернім увагу на роботу в площині організаційній. Організаційна проблема стояла 10 літ (і нині стоїть) першою точною на порядку денному. Цю проблему бралися розв'язувати статистичними листками, що дало змогу ствердження фактичного стану, кількості студентства та його якості, але не вказувало на розвиткові тенденції і не дало субстрату дії. Хибність цього підходу в тому, що звернено головну увагу на механічне спаяння студентства. А втім, всілякі анкетні чи іншого роду листки давали мінімальний відгук від студентських організацій.

Щодо другої ділянки, а саме, акцій під оглядом суспільно-політичним, то тут ми не знайдемо майже жодних вислідів. Це тому, що не звернено уваги на другу основоположну ідею СУСТЕ, а саме: konieczність закривізування студентської молоді внутрі та піднесення її до відповідних суспільних завдань. Цю ідею вважали силогізмом першої, коли в дійсності є навпаки: «Сама ідея, субстрат, в ім'я чого постала студентська організація, в ім'я чого ставиться konieczність закривізування студіюючої молоді в масі, є основою. Орга-

нізація, відповідна організаційна схема, — це реальна сила для проведення в життя певних цілей. Тому й ці ідеї повинні сполучати студентську молодь та активізувати її. Інакше стоїмо перед фактом механічного спаяння без позитивно-творчих тенденцій». (З.Коссака)

Одне, до речі, з найбільш егоїстичних лих, що doprowadило до такої перестановки первісних ідей СУСТЕ (та й не тільки одного СУСТЕ), — це твердження, що студ. організація — станова організація, котра живе й діє сама в собі! Що студентська організація — суспільна (станова) організація, це правда, але вона «мусить виходити поза межі себе, мусить вироблювати певні відношення із усіма ділянками суспільного життя. Це є конечне, бо суспільність — це найширший уклад, що уявляє собою суму взаємовідношень» (З.Коссака). Період студій, коли студент є членом своєї станової організації, — це період громадської школи, що триває 4-8 літ, — це «етап сконденсованої активності після вимог суспільної педагогіки» (З.Коссака). Отже, праця в суспільно-політичній площині, та культурно-освітній, одним словом — у всіх ділянках суспільного життя має стати основою у студентських організаціях — не має уступатися в своїй інтенсивності суто професійній праці.

Такий підхід до справи концентрує усю суспільну творчість студ. молоді в керуючих студентських органах та викане її спільну силу. Молодь усе була основою громадської активності, вона все була авангардом прогресу. Точне визначення роботи і покладення його (визначення) в основу діяльності — перше завдання для піднесення громадської діяльності студентських сил, та повернення їм належного й заслуженого авторитету. Студент — поступова суспільна індивідуальність.

Оця аналіза й прогноза за критичною схемою З.Коссака, зробленою в 1930р. з подібної нагоди, як нинішня. Варта це підкреслити і вказати на велику схожість ситуації 40 років тому назад на західній Україні, що підтверджує давню аксіому — під сонцем нічого нового.

*

Як виглядає суспільна карта ідентичності українського студента? Що це українська спільнота для українського студента в країні свого поселення? Що це країна перебування для українського студента? Що це вкінці — Україна для українського студента?

Відповідь на ці запитання повинні скласти суспільну карту ідентичності українського студента. Елементи тих відповідей мають скластися на ієрархію вартостей, що в свою чергу творить специфічний світогляд українського студента в діаспорі.

В світогляді українського студента під сучасну пору можна, дуже загальною беручи, розрізнити дві екстрими. Перша екстрема — це «розпечений» гедонізм типічного капіталістичного споживача, в центрі зацікавлення якого знайдемо бляшаний комфорт та «танцювальні комори». Друга екстрема це студент з певною особистістю, що усвідомлює собі суспільну роль, є відданий тій ролі та чесний з самим собою. Між цими двома екstreмами існує, звичайно, ціла градація то в один, то в другий бік.

Частинні відповіді на вище поставлені питання спробую дати тепер, бо певні відповіді мусіла б дати ідеологічна студія духової конституції українського студента. Це завдання для найвищого студентського тіла — ЦеСУС.

Почнім з останнього запиту, з того, чим є Україна для українського студента. Тут я поставив би питання про горизонт поняття «Україна»: цей горизонт визначає сучасну територію України, українського поселення в комуністичних сателітах і українців у діаспорі. На виповнення змісту цього розширеного (і усвідомленого) поняття складаються:

1. змагання за найвище добро України, для найповнішого розвитку української людини, за Вільну Україну;
2. змагання за свободний розвій української людини в країнах комуністичного режиму;

3. змагання еміграції за збереження всієї ідентичності в світі змагання за Вільну Україну.

З цієї бази повинен український студент собі усвідомлювати питому вагу української еміграції. Ця питома вага визначається слідуючими елементами: її освіта соціальна структура, культурні цінності, що їх вона творить, її вклад у зростання і розбудову країни постійного поселення, її церковна спільнота, арешті, її зв'язки з батьківщиною. Оця питома вага української еміграції — це сила, якою здобудем пошану інших, що більше, пошану власних дітей (в нашому випадку — це ще наша пошана до наших батьків), внуків і правнуків, що виростають далеко від України. Здобутками еміграції вони міряють вартість України і всієї української справи. А неминучою передумовою для нашого існування є виховання молоді, в тому і студентів, в національному дусі та струнка організованість всієї еміграції.

Оце і є університет суспільної педагогіки українського студента.

*

Вкінці бажаю висловити деякі рекомендації в формі проєктів та підбити вкоротці висновки.

Для скріплення організаційної структури СУСТЕ та для громадської роботи в таких країнах як Франція, Еспанія та Австрія, варта розглянути можливість організувати «суспільних працівників», на взірець таких працівників у Канаді. Найдоцільніше починати в тих місцях де є скупчення українців чи студентів і де є, або священик, або громадсько настроєна людина.

Для тяглости праці та для постійного функціонування бюро Управи СУСТЕ треба:

1. поставити добру і функціональну адміністрацію,
2. домагатися постійного грошового допливу від КОДУС,

Управа СУСТЕ — керуючий чинник для європейського студентського руху. Треба зовсім напевно розбудувати референтури управи з представниками, що мають рішачий голос, при КОДУС, КОУГЦУ, ЦЕСУС. Зовнішній відтинок вимагає зовсім нового імпульсу та програми.

На бюджет СУСТЕ мали б скластися нові фінансові впливи: вкладки від студентських громад, збірки на цілі студентського руху, датки від КОДУС та меценатів. Можна і варта використати розповсюдження «гривнів», котрі вийдуть від КОУГЦУ для уподаткування своїх членів з чого частина призначена для місцевих організацій-збирачів.

Щодо висновків вернуса до тих двох основоположних ідей, бо здійснення їх гарантують життєвість СУСТЕ.

- 1) скріплення організаційної структури СУСТЕ та студентських громад

З'їзд СУСТЕ в Римі

ВЕРХОВНИЙ АРХІЕПІСКОП МІЖ УЧАСНИКАМИ КОНГРЕСУ СУСТЕ

В днях 8-11/4.71 р. відбувся III-й Звичайний З'їзд СУСТЕ, а саме друга його частина. Ця дата буде записана в житті європейського студентського руху як знаменна з двох причин: поперше, СУСТЕ має перше десятиліття свого існування за плечима, подруге – З'їзд відбувся в Римі, в приміщеннях Українського Католицького Університету.

В четвер, 8.4.71, о 18 год. відкрив З'їзд молитвою до Божої Премудрости о.Л.Гузар. Голова СУСТЕ, А.Гайдамаха, проголосив З'їзд за відкритий і запросив до почесної президії Проф. Др.В.Яніва, ректора УВУ та Проф. О.Кульчицького, голову КОДУС. Слово привіту виголосили як члени почесної президії та представники студентських громад Л.Єнкала - Англія, Я.Добош - Бельгія, Л.Вітошинська - Франція, і Й.Рожка - Бельгія. Рівном відчитано писемні привіти від Голови ЦУ СУМ, mgr. О.Коваля, від голови КОУГЦУ та ЦПУЕН, mgr. А.Мельника, від о.І.Кота, директора студентського дому в Лювені, Голови КУ СУМ Англії, Я.Деременди та від Преосвященного Кир В. Маланчуна.

Другий день З'їзду присвячений головню переглядові діяльності і стану СУСТЕ в періоді 1967-71 рр. Звітував про працю секретарія-

в крайові товариства.

2) почесна діяльність під імперативними напрямними найвищого добра України і для нас, як еміграційної спільноти. Зробити переоцінку суспільних завдань українського студента, щоб тим самим собі здобути вплив і авторитет.

А.ГАЙДАМАХА. 233

ту та про діяльність СУСТЕ, як і розяснив правне становище 2-ої частини III-го З'їзду голова СУСТЕ. Найважливішими точками звіту були жива співпраця з ЦЕСУС та участь студентів в праці КОУГЦУ в референтурі молоді. Обрано нову президію З'їзду, в склад якої входили: А.Гайдамаха- голова, М.Юрків та М.Бородач – секретарі

Пообідня сесія була присвячена доповіді на тему Патріархату Укр. Помісної Церкви, виголошена о. Л.Гузарем. Доповідь давала короткий історичний шлях ідеї Українського Патріархату та сучасний стан реалізації цієї ідеї. Після доповіді розвинулася цінова дискусія, в котрій запити та відповіді дали образ шляхів до найкращої розв'язки цього пекучого для Укр. Католическої Церкви питання. Сесію провадив Й.Рожжа.

З великою нетерпеливістю та з трепетом в серцях вичікували студенти приїзд Верховного Архієпископа Кардинала Йосифа, заповіджений на 17 год. підчас першого дня нарад. Верховного привітав при вході Університету голова СУСТЕ, і при появі його маєстатичної постаті в залі З'їзду полинули гучні оплески студентів. А.Гайдамаха звернувся урочистим словом до Блаженнішого, в якому висловив радість та подяку, що студенти Європи мають нагоду відбувати свої наради в університеті, здвигненому його особою. Відтак Верховний звернувся до присутніх з промовою, яку тільки свята та багата на терпкий досвід людина може сказати. Кир Йосиф говорив до української академічної молоді як до майбутньої еліти українського народу, ставлячи як вимоги до неї високу освіту, змагання за відповідальні пости зі службою для народу та сильну волю для здійснювання цього ідеалу. Після одногодинної аудієнції учасники З'їзду подалися на коридор університету, де під образом Св. Климента Папи зроблено спільну документальну знімку з цієї історичної зустрічі.

Третій день З'їзду почали звіти представників студентських громад Англії (М.Юрків), Франції (Л.Вітошинська) та (М.Черепак), Бельгії (Я.Добаш) та (Німеччини (Р.Шупер). Ділові звіти з діяльності громад доповнено доповіддю А.Гайдамахи на тему «СУСТЕ – програма дії та проекти діяльності». По вислуханні звітів та аналітичного огляду СУСТЕ зав'язалася ділова дискусія про проблему студентських громад та їх праці.

Референт зовнішніх зв'язків ЦЕСУС, Й.Рожжа провадив пообідню сесію на котрій був панель про заплановану студійну конференцію ЦЕСУС літом цього року в Мюнхені.

Й.Рожжа поінформував З'їзд про причини скликання такої Конференції, підкреслюючи головну потребу скликання ідеологічної Конференції ЦЕСУС. Про природу ідеології та ідеологічного унапрявлення праці в теоретичній прощині говорив в своїй доповіді Проф. Др. В. Янів. В дискусії яркіше зарисувалась потреба саме ідеологічної конференції.

Вдруге побачили учасники З'їзду Верховного Архієпископа у неділю 11.4.71 в Студіоні на Архієрейській Службі Божій, під час котрої було висвячено на священників трьох кандидатів та одного на диякона. Студіон – монастир в мальовничій гірській околиці близько 30 км від Риму, в котрому живуть українські студити, чин віднов-

ЧАСТИНА УПРАВИ СУСТЕ. ЗЛІВА НАПРАВО: БДРОЗДОВСЬКИЙ - ГОЛОВА, МАРГА
ЄНКАЛА - СЕКРЕТАР, ЯРОЦЬКИЙ, МАРУСЯ ЮРКІВ І ПЯЦИК.

лений Верховним Архиєпископом тут на еміграції. Цього ж дня по-
обіді відбулася пленарна сесія, котрою провадив Б.Шупер. Я.Добош,
голова мандатно-верифікаційної комісії, подав до відома що 22
делегати, учасники З'їзду, управнені голосувати мають 43 мандати.
У звіті програмової Комісії, представленій Г.Ковальською, пропоно-
вано З'їздові побажання головно конкретного, організаційного характе-
ру та намічено важливіші лінії діяльності майбутньої Управи, залиша-
ючи однак новій управі повну ініціативу рішень і дії. Всі пропозиції
програмової комісії прийнято З'їздом більшістю голосів. Вкінці Й.Рожка
голова номінаційної комісії, подавши причини номінації, стосовно
країни осідку нової управи, проголосив кандидатів, котрих
вибрано більшістю голосів. Нова управа СУСТЕ, з осідком в Лондоні
(Англія) є наступна: Б.Дроздовський - голова, Б.Свирид - заступник го-
лови, М.Єнкала - секретар, П.Яцик - скарбник,

З'їзд закрав коротким програмовим словом зворушений новий
голова СУСТЕ, Б.Дроздовський, котрого З'їзд обдаровував довгими,
гарячими оплесками.

Одним з кращих моментів З'їзду СУСТЕ була Академія Молоді,
котра увінчала наради студентів багатством юної краси та молодечої
творчости. Академія мала місце в неділю 11.4.71 о 18 год. у ве-
ликій аулі під собором Св.Софії. Щасливим збігом обставин знай-
шлася в той самий час в Римі українська молодь Європи трьох ка-
тегорій: юнацтво українського інтернату з Мюнхену, під проводом
мгр. В.Леника, середньошкільна молодь одинокої української гімназії
в вільному світі, УМПСеминарія, під проводом отця Ректора В.Са-
пеляка та українська академічна молодь об'єднана в СУСТЕ, під
проводом новообраного голови Б.Дроздовського. Завдяки молодечому
запалові організаторів вдалося створити унікальну імпрезу — Академію
силами молоді, для молоді від молоді, з оригінальною творчістю
молодих. Присутніх було понад 200 осіб, в подавляючій більшості
молодих.

А.Гайдамаха.

Про «Зозульку» ми вже писали в «А» (чч. 2/90 і 4/96). Після деякого часу турбот і боротьби за своє існування, з яких «Зозулька» вийшла переможно — вона продовжує низку добрих статей, дотепів та сатири. Умовою поміщення: якість матеріялу! В грудні появилось останнє число «Зозульки». На обгортці рисунок-сатира про засуд В. Мороза. Гостинна редакційна стаття Я. Безрезовського з Детройту (гол. ред. Соняшника) відкриває це число «Зозульки». Дописувач торкається

пекучої проблеми свободи думки і практичного застосування тієї свободи на прантіці. Своїми враженнями про неоправдану двомовність «Соняшника» — тусмівського журналіка ділиться з читачами редакція Зозульки. «Виглядає, що недуга є склероза мозку» стаття Р. Сеньків — передрукована з «Соняшника». Далі йдуть деякі вірші кралі «Студента» І. Манарик. П. Недвеля аналізує українське життя в Югославії. Поміщені нотатки про ув'язнення В. Мороза. Стаття «Старого Вовка» про наукову фантастику відгукується на статтю Р. Сеньків про «науковий жанр». Потребу українських садочків аналізує М. Бродович. Далі йде її вірш «Давня Фантазія». Свій доклад про Л. Курбаса в довшій статті з бібліографією дає М. Тарнавецька. Б. Будний вводить читача в грабунки українського банку, що відбувається.. двомовно. Це сатира. В цьому числі, «Зозулька» представляє свою кралю М. Бродович. Роман Сеньків застановляється над потребою українських ідеологічних товариств. Оксана Курилів бореться за справедливе поняття жінки в очах самих жінок, Л. Гнатиків виступає з віршом: «Я, Вони, й Я Ще раз». Рефлексії з подорожі по українській Америці Б. Ямінського (Австрія) Аналіза Я. Келебая «Пласт і Блуд» представляє собою низку відважних тверджень над якими варто б довше застановитися поки дійти до якогось висновку. Я. Таурідський пише про В. Бабенку. Оправдану і влучну аналізу українського гімну завдячуємо Б. Будному. «Відповідь» Л. Онишкевича та Р. Сеньків «Не треба було довго чекати» обороняють «Зозульку» від напастей «Нашої Меті». Заклик ЦеСУС-у в справі збирання книжок для українців латинської Америки та вдалі сатири-дотепи Богданни, з яких найкраща це побажання веселої забави всім і вся з нагоди свята... соборности — закінчують це число.

«Зозулька» за 21 чисел свого існування залишилася вірною собі. Хоч деякі статті викликають часом дуже гострі дискусії, однак можна сказати, що критерій добра української справи служить для стрічі різноманітних думок і концепцій, що в жадному іншому журналі та газеті не появилися б. «Зозулька» продовжує в свій спосіб «санацію» української спільноти.

УВУ і ЦЕСУС

Золотий ювілей, який обходять цього року УВУ і ЦЕСУС – це 50 літ бурхливих переживань, 50 літ активної боротьби за існування центру української духовної еліти. УВУ виросло з жорстокого досвіду набутого в національній боротьбі 1917-20 років, коли відчувався сильний брак українського державницького проводу. Наполегливі намагання кількох поколінь українських студентів і професорів увінчалися успіхом. Після незручних викладів у підвалах, при затемнених світлах, що нерідко кінчалися ув'язненням чи тортурами у боротьбі за український університет знайшлась розв'язка.

РЕКТОРИ УКРАЇНСЬКОГО ВІЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Перший ряд: Олександр Колесса, Станіслав Дністрянський, Іван Горбачевський, Теодор Щербина, Дмитро Антонович, Андрій Яковів. Другий ряд: Сергій Шелухин, Олександр Мицюк, Іван Борковський, опрел. Августин Волошин, Вадим Щербанівський, Іван Мірчук. Третій ряд: Юрій Панейко, Микола Васильов, Олександр Кульчицький, Василь Орлецький, Юрій Бойко, Володимир Янів. (Таблю укладу Романа Голіята).

ГРУПА УЧАСНИКІВ
КОНГРЕСУ ЦЕСУС В
МОНТРЕАЛІ 1970 р.

Саме тоді, коли червоний окупант заперечував якийнебудь вияв вільної творчості одиниці на Рідних Землях під польською займанщиною заіснував таємний український університет у Львові а у Відні 17.І.1921 р. відбувся інавгураційний виклад УВУ. Згодом університет перейшов до Праги, а ще пізніше до Баварії (Мюнхен) де й знаходиться теперішній осідок Університету.

УВУ все тішився підтримкою і симпатією широких кіл студентів і громадянства. З самого початку ідея УВУ полонила маси студентів. Так 1923/24 року УВУ нараховував 874 студенти. Згодом рпри інших обставинах, пов'язаних з неабиякими труднощами, кількість студентів всетаки була висока. 1947/48 року у Баварії було 400 студентів.

Сьогодні УВУ стоїть перед зовсім новими проблемами доповнення свіжими професорськими силами з поміж молоді, що студіює на передових європейських і американських університетах. Зацікавлення УВУ зростає як у студентстві так і в громадянстві, так, що вже сьогодні можна твердити, що УВУ лишиться даліше духовим центром і науковим ядром нашої еміграції.

Тісно пов'язаний з українським студентським рухом який останньо відновився (1967р) — УВУ на високошкільних літніх курсах доповнює знання українознавства і виховує студентську молодь на принципах національної культури. Історія ЦЕСУС-у тісно пов'язана з історією УВУ, бо хто ж як не ЦЕСУС і студентські провідники боролись за існування свого університету, де б вони могли духово наснажуватися щоб стати духовими провідниками українського народу, а сьогодні еміграції. Частинне заникнення студентського руху після війни останньо розвинулося з відновленою свіжою силою молодого післявоєнного покоління, яке перейняло стяг дальшої боротьби за правду незламного, хоч поневоленого народу.

З нагоди п'ядесятиліття УВУ і ЦЕСУС-у студентська централа разом ректоратом УВУ організує у Мюнхені спільні святкування. З цієї нагоди відбудеться однотижнева конференція ЦЕСУС «УКРАЇНА 1971» у пов'язанні з високошкільними літніми курсами рівнож пристосовані до цієї тематики. Святкування відбудуться від 6 до 14 серпня.

В це п'ядесятиліття лишається побажати УВУ і ЦЕСУС-ові нових вершин, нових успіхів, нових перемог для кристалізації української національної духовости нових поколінь.

Марянна Гаманюк і Петро Мечник, члени СУМ в Філадельфії, звінчалися в церкві Св.Йосафата, 15.5.71, при великій кількості гостей та молоді СУМ. Молоду Пару вінчав о.шамб. Мирослав Харина. Підчас весільного прийняття, в великій аудиторії школи Св.Йосафата, яким вміло провадили старости п.Осип Нусень і п.Любомир Трищеский, відчитано й виголошено ряд привітів.

Від місцевого осередку СУМ, вітав Молоду Пару та вручив дарунок, голова осередку д.Микола Пришляк. За його ініціативою проведено збірку, яка дала загальну суму 160.00 дол.. До успіху збірки причинилися Дружки і Дружки, які між собою зібрали суму 30.00 дол. Зібрану суму розділено по 40.00 дол. на Визвольний Фонд, пресовий фонд журналів «Авангард» і «Крилаті» та на радіо-програму ОУВФ в Мідія, Па., яку веде інж. Андрій Заброцький. Молодій Парі бажаємо многих і щасливих літ а всім жертводавцям шире українське спасибі.

М.Б.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Для налагодження адміністрування «Авангарду» просимо Кольпортерів і Передплатників придержуватись наступного порядку:

ЗСА і КАНАДА: Кожен Осередок СУМ має мати референта сумівських видань, який збирає передплати і пересилає їх до В-ва ЦУСУМ. Якщо в даній місцевості такого референта ще нема, або є неактивний, передплатники мають обов'язок грошові розрахунки переводити безпосередньо з В-вом в Брюсселі, пересилаючи належність банковими чеками чи моні-ордерами. Чеки з Українських кредитівонк приймаються на рівні з банковими.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ: Через КУ СУМ, або поштовими моні-ордерами до В-ва
НІМЕЧЧИНА: поштовими мандатами до ЦУСУМ.

ФРАНЦІЯ: На чекове conto:

92 La Source 3075404 L'Est Europeen
47 rue Richer 75 PARIS 9

БЕЛЬГІЯ: на чекове conto КУ СУМ, або прямо до В-ва.

АРГЕНТИНА і АВСТРАЛІЯ: До референтів сумівських видань в тих країнах.

ІНШІ КРАЇНИ: Безпосередньо до В-ва в Брюсселі.

ВІДКРИВАЄМО КАМΠΑНІЮ «АВАНґАРДУ»

Нема сумнівів, що журнали і взагалі преса належать до ознак культури даного народу. Чим культурніший нарід, тим краще розбудовані видавництва і більше поширене друковане слово. Навіть при сучасних технічних удосконаленнях в ділянці інформації при допомозі радіо і телебачення, друковане слово не тільки що не стратило на попиті, але навіть значно зросло. Це зрозуміле, бо ж людина бажає не тільки чути, але й бачити, а що найважливіше, почути й побачене — зберегти.

У 25-ліття «Авангарду», ми ставимо собі за мету зробити наш журнал доступним для всієї української молоді, що вміє користуватися українською мовою і почувається частиною великої української спільноти. Українська молодь, яка щиро прагне допомогти своєму народові в боротьбі за визволення і побудову своєї держави, мусить бути постійно інформована про все, що має відношення до цієї боротьби. Зокрема треба бути в постійному контакті з подіями і способом думання молоді в Україні.

Це завдання ми досягнемо, якщо розбудуємо належно наш журнал. Тому кличемо всіх наших дотеперішніх читачів активно співпрацювати в поширенні «Авангарду» і для зміцнення фінансової бази В-ва.

1000 НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ в 1971 р.

Для досягнення цієї близької мети, вистарчить як у кожному Осередку буде приєднано по 5 до 10 передплатників. Якщо всі теперішні передплатники приєднали тільки по одному новому передплатникові для «Авангарду», то поставлене число було б кількакратно виконане. Ждемо Вашої участі в кампанії «Авангарду». В кожному числі міститимем імена тих, хто зголосить нових передплатників. Заздалегідь щиро дякуємо. Рівночасно проголошуємо збірку на Ювілейний Фонд «Авангарду».

Видавництво «Авангард».

«AVANTGARDE»
72 Bld. Charlemagne
1040 Bruxelles
Tel. 34.04.82.

ДНЯ
(Місцевість)

- Висилаю: ■ річну передплату на 1971 рік
■ заборгованість по ч.6/98
■ на «пресфонд»

разом

МОЯ АДРЕСА:
(латинкою)

.....
(прізвище й ім'я)

.....
(число дому й назва вулиці)

.....
(місцевість, степіт провінція, код)

.....
(країна)

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ТЕМИ

*** АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	161
Міг. Омелян Коваль : НАСАМПЕРЕД ДЕРЖАВА	162
Валентин Мороз : ХРОНІКА СПРОТИВУ	165
*** ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ЗА ВАЛЕНТИНА МОРОЗА	170
*** ПРАВДИ НЕ СХОВАТИ	172
*** ЧЕРВОНА АРМІЯ «ВОЮЄ» ПІСНЕЮ	174
С.Н. : У СТІП АННИ ЯРОСЛАВНИ	177
Є.Нудеба : І СЛІЗОМ ПОКОТИЛАСЬ	179

ПОЕЗІЯ, ПРОЗА, СПРОБИ

*** ДРУГА ЗБІРКА ЛЮБОМИРА ГОСЕЙКА	180
Святослав Караванський : ВІЧНІ ПОРИВИ	181
Любомир Госейко : КОЛИ НЕ ГРОЗИ, ПЛАКАВ І СМІЯВСЯ, ЗАМІСТЬ ПІСНІ ...	182
Маруся Юрків : ДЯКУЮ ТОБІ, ЧАРОДІЙ СЕРДЕЦЬ, ГОТУЙТЕСЬ	184
Роман Бабовал : ЗВІРЕННЯ ЩИРОСТИ, ПІДПОВЗ, МИ Ж НАДТО СНИЛИ, ЗГОРИЛИ, Я ВИГРИЗ ДІРКУ В НЕБІ, БУДУЄШ СОБІ ПІСКОВУ ДОЛЮ, ВМИРАЮТЬ СУСІДИ	187
Святомир М.Фостун : МОЯ ВІТЧИЗНА	190
Софія Наумович : ЛЕСЯ	191
Юрій Борець : НА СТЕЖІ	198

НАУКА, КУЛЬТУРА, МИСТЕЦТВО

Володимир Попович : УКРАЇНСЬКИЙ ЕКСЛІБРИС	202
Інж. З.Витязь : УКРАЇНА З ГЛИБИНИ ТИСЯЧОЛІТЬ	207

СУСПІЛЬНИКИ

Міг. В. Ленін : ТАЄМНІ ГУРТКИ МОЛОДІ НА НАДДНІПРЯНЩИНІ	213
Роман Сеньків : ЛОГІЧНИЙ ПЕРВЕНЬ НАЦІОНАЛІЗМУ	216

З ДІЇ СУМ

Івано : ІКОНОСТАС, ГАГІЛКИ І ВЕЛИКОДНИЙ СТІГ	219
Сумівський Хронікар : СПОВНЯЄМО ОБОВ'ЯЗКИ – А ТОДІ СТАВИМО НАШІ ВИМОГИ	221
Тарас Мікулін : «ЗАКРІПИТИ ЗДОБУТЕ»	224
*** МИКОЛА ФРАНКЕВИЧ ОЧОЛИВ НОВУ КУ СУМ НІМЕЧЧИНІ	226
*** КРАЙОВИЙ З'ІЗД СУМ І НОВА УПРАВА В АРГЕНТИНІ	228
*** «СУМІВЕЦЬ», «ШЕСТИДЕСЯТНИК»	229

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В СВІТІ

Андрій Гайдамаха : «СУСТЕ : ПРОГРАМА ДІЇ ТА ПРОЄКТИ»	230
Андрій Гайдамаха : З'ІЗД СУСТЕ В РИМІ :	233
*** «ЗОЗУЛЬКА»	236
*** УВУ І ЦЕСУС	237

ЩАСТЯ БАЖАЄМ

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

*** ВІДКРИБАЄМО КАМΠΑНІЮ АВАНГАРДУ	240
--	-----

НА ОБКЛАДИНЦІ : СТЕПАН БАНДЕРА, СКУЛЬПТУРА М. ЧЕРЕШНЬОВСЬКОГО.

НЕ ВСИХАЙТЕ ПИШНІ КВІТИ : Слова : ЛЕСЯ УКРАЇНКА
Музика : І. МАЙЧИКА

Не Всихайте, пишні квіти

Слова
Лесі УнраїнкиМузина
І.Майчина

Andante

Чи є краємі між квітками та наа весняні

Чи є в житті краші літа та наа мо-ло ді

acceler.

не всихайте пишні квіти цвітіть хоча до літа

acceler.

не всихайте пишні квіти цвітіть хоча до літа

cresc. sfz

по-жартів літа доля прийде не тікайте з світа

cresc. sfz

доля прийде не тікайте світа

Двічі на рік пишні квіти та не розцвітають,
В житті літа найкращії двічі не бувають.
Та ще квіти не посохли, рута зелененька,
Не журися, дівчинонько, ще ж ти молоденька!